

संवाद

मनामनांचा मेळ जुळावा द्वेषाचा लवलेश नसावा
सादासी प्रतिसाद मिळावा वाद नको संवाद असावा

वर्ष चौथे

अंक तिसरा

एप्रिल २००७

(April - 2007)

..... संपादकीय

मित्रहो, नवीन आर्थिक संवत्सर सुरू झाले आहे. मूळ निवृत्ती वेतनात जरी नाही तरी रिलीफमध्ये वाढ झाली आहे. काही नाही म्हटले तरी स्वेच्छानिवृत्तीचे अर्ध तप उलटले. वाचन लेखन चालू आहे. काही पुस्तके विशिष्ट काळी प्रभावी वाटतात तर काही वाचायची राहून जातात. म्हणजे पुस्तक आवडले नाही असे नाही पण योग नसतो हेच खरे. उदाहरण द्यावयाचे झाले तर नोकरीत असताना 'एक होता कॉव्हर' हे पुस्तक खूप आवडले. तर 'डिस्कव्हरी ऑफ इंडिया' हे पं.नेहरूंचे पुस्तक- त्याचे वाचन अजून पुढे जाईचना. अलिकडे मात्र एका पुस्तकाने मला अंतर्मुख केले. विशेषतः सेवानिवृत्तीच्या काळात वाचल्याने. लो.टिळकांचे चरित्र न.चिं. तथा तात्यासाहेब केळकरांनी लिहिले आहे. लो.टिळक मंडालेच्या तुरूंगात शिक्षा भोगत आहेत. मधुमेहाने पोखरलेले शरीर, ब्रह्मदेशची हवा, कुटुंबापासून शेकडो मैल दूर आणि अशा परिस्थितीत लोकमान्यांना हवे असते एक जर्मन भाषेतील ५०० पानी पुस्तक. टिळक लिहितात - "मला फक्त पुस्तक पाठवा. अनुवाद नको. माझा मी अर्थ लावीन." पुण्याहून त्यांना पुस्तक पाठविले जाते आणि साधारण एक वर्षाने तात्यासाहेबांना टिळक पत्र पाठवतात - "आज तो जर्मन भाषेतील ग्रंथ वाचून पुरा केला. माझे मी ते पुस्तक अर्थ लावून समजावून घेतले. आज मला माझ्या कारावासाचे सार्थक झाल्याचा आनंद झाला." मित्रांनो, माझ्या मनात न कळत विचार आला - लोकमान्य अशाही परिस्थितीत आनंद कशात मानतात? तर ज्ञानसाधनेत.

इतक्या प्रतिकूल परिस्थितीत त्यांनी ज्ञानसाधना केली. 'गीतारहस्या' सारखा अजरामर ग्रंथ लिहिला आणि आज त्या तुलनेने आपण किती तरी सुस्थितीत आहोत, वेळच्या वेळी निवृत्तीवेतन मिळते. आरोग्य विषयक सुविधा उपलब्ध आहे. बव्हंशी कौटुंबिक जबाबदाऱ्या पूर्ण केल्या आहेत. फावला वेळ भरपूर आहे. तो उपलब्ध वेळ आपण कशाप्रकारे कारणी लावतो याचा कधी विचार करतो का? अगदी प्रत्येकाने वाचनातच वेळ घालवावा असे नाही. पण आपल्या भोवतालच्या समाजासाठी आपण काही विधायक काम करतो का? मोठ्या माणसाशी तुलना करू नये, पण अणुमात्र तरी करू शकतो ना! एक

आठवण म.गांधींची आहे. कोणी तरी गांधीजींना सुचविले - "आता तुम्ही पं.नेहरूंसाठी नेतृत्वाची जागा खाली करावी हे बरे." गांधीजींनी मिस्किलपणे त्यांना उत्तर दिले की "मी आणि जवाहरलाल एकत्र काम करू शकतो आणि जगात सेवेचे व्यासपीठ इतके विशाल आहे की त्यावर अगदी खेदून बसावे लागेल इतकी गर्दी कधीच होत नसते." याचा अर्थ सांगण्यासाठी अधिक भाष्याची आवश्यकता नाही. सुदैवाने आपणाला आवडीचे काम करायला वेळ आहे आणि सांगण्यासारखी सबब खरोखरच नसेल तर वेळ कशाला घालवायचा? 'कुमार संभव' या महाकाव्यात एक सुभाषित आहे-

कार्येषु अवश्य कार्येषु

सिद्धये क्षिप्रकारिता ।

(तातडीने जे काम करावेसे वाटते त्यात यश हवे असेल तर आळसात वेळ दवडून चालावयाचे नाही.)

मित्रांनो आपण जे कार्य करू इच्छिता. आणि हाती घ्याल त्याला 'संवाद' च्या शुभेच्छा आहेतच.

आता जरा वेगळा विषय मांडतो. मराठी साहित्य संमेलनाध्यक्ष श्री.अरूण साधू यांनी मराठी टिकविण्याविषयी काही विचार अध्यक्षपदावरून मांडले. त्यांची व्यथा तशी नवीन नाही. या ना त्या प्रकारे ती पुढे येतच असते. पण आपण मराठी भाषक या नात्याने दैनंदिन व्यवहार कसा करतो हे पाहण्यासारखे आहे. अनावश्यक ठिकाणी, अनावश्यक वेळी भलतीच भाषा (म्हणजे मराठीहून वेगळी या अर्थाने) वापरली जाते हे आपल्या ध्यानात येते. कारण साधे सोपे मराठी शब्द वापरायला आपण कचरतो. परिणाम, धड ना मराठी, धड ना हिंदी वा इंग्रजी अशी भाषा आता विविध माध्यमातून पुढे येत असते. तेव्हा वेळीच सावधानता बाळगली नाही तर -

'माझा मराठा चि बोलु कौतुके । परि अमृतातेही पैजा जिंके ।'

-ही ज्ञानेश्वरांची ओवी उच्चारण्याचा अधिकार आपणास राहिल का? विचार करा आणि आपले विचार कळवा.

-श्रीधर विश्वनाथ सहस्रबुद्धे, पुणे

भ्रमणध्वनी : ९८२३०८५३९०

(The contents of the letters sent to Shri.Patnaik & Shri.Nadaf are given hereunder for information of the members)

Federation of State Bank of India Pensioners' Associations

Ref.No.-P 1/ 2 of 2007/08

Date : 07-04-2007

Dear Shri.Patnaik / Shri.Nadaf

Anomalies and revision of Pension/Family Pension

I presume by now you must have received my letter No.108 of the 29th March 2007.

I have received your Joint Circular No.3 of 3-4-2007 and copies of "Joint Memorandum submitted to "Pension Committee".

I note that you have now covered scientifically some of the important issues of Pensioners/Family Pensioners and when accepted by the authorities would go a long way in sorting out various problems/ anomalies faced by Pensioners/Family Pensioners.

I thank and congratulate you for this act. In this connection please refer to our Memorandum dated 6-7-2006 covering some more important issues as under :-

- i) "The total of pension and FDR on which D.R. would be paid would be subject to a ceiling at Rs.2400/- p.m." This clause should be deleted w.e.f. 1-11-1993.
- ii) Pensionable service upto 60th year. This benefit should be extended even to all retirees who retired prior to 1-11-1993 (Kasturi case).
- iii) Payment of Pension from the actual date of retirement for all retirees.

The plight of retirees who were in receipt of salary wherein D.A. upto 1684 points was merged **should have been highlighted** more, as subsequent retirees (2288 points D.A. merger salary) are in receipt of pension calculated on the **actual salary** received by them at the time of retirement.

With warm regards.

Yours sincerely

Sd/-

B.G.Dandekar
President

Shri.P.K.Patnaik, Secretary, All India SBI Staff Federation, Bhubaneshwar - 751001

Shri.G.D.Nadaf, Secretary, All India SBI Officers' Federation, Bangalore - 560001

Copy forwarded for information to -

1) Shri.Umesh Naik, President, All India SBI Staff Federation, Mumbai - 400051

2) Shri.Amar Pal, President, All India SBI Officers' Federation, Chandigarh

News Item in "Hindustan Times, Patna dt. 1st April 2007

SBI Pensioners at the receiving end

The State Bank of India Pensioners' Association, Patna Circle, on Saturday sought speedy redressal of their grievances at its Federation's Governing Body meeting. Speaking at the meeting, Federation working President Mr.V.M.Gokhale said the SBI employees were the victims of large-scale anomalies regarding their pensions. "Those employees who retired before November 1, 2002, are still getting around its 4250 pension only. The irony is that employees, who retired in 1992-93, are also getting the same amount. Two bipartite agreements have been signed between 1993 and 2002 but the employees have not got any enhancement in their pension amount", he said, adding that employees who retired after November 1, 2002, were getting around Rs.10500 as pension. This is clear violation of the Supreme Court ruling, Gokhale said.

The SBI employees were also suffering as far as family pension was concerned, he said. The commutation factor was also going against the SBI employees. "The SBI employees get around Rs.1.12 lakh after commuting their 33.33 per cent pension, whereas employees of other banks get around Rs.1.68 lakh for equal commutation. But the irony is that when it comes to recovery, employees of SBI and other banks pay the same amount," said Harendra Prasad, General Secretary of the Association (Patna Circle).

The other demands included immediate recognition to the Association, pension payment to be made 50 per cent of the last pay drawn and family pension be made 30 percent of the last pay drawn.

On Federation front :-

The Governing Body Meeting of the Federation of SBI Pensioners' Associations was held at Patna on 31-03-2007. It was decided that Federation of SBI Pensioners' Associations be impleaded (i.e. join) in Court cases filed at New Delhi, Bangalore, Cochin and Hyderabad High courts, the particulars of which are as under :-

- 1) New Delhi Case No.1931 of 2001 - Not yet come up for hearing.
- 2) Bangalore Case filed by our Pensioners' Association (Karnataka) for '100% neutralization of DA - case not yet admitted.
- 3) Hyderabad Case - filed by Shri.Laxmi Narsaiyya and 702 others for 50% pension of last drawn pay. - Admitted but not yet come up for hearing.
- 4) Mr.K.T.Vijayan & others (at Kerala) case for 50% pension and other related issues - Admitted but not yet come up for hearing.

We have requested to the concerned Circle Pensioners' Associations to provide us "Vakalatnama, a draft copy of the supplementary petition & the Affidavit and other related papers to enable the office bearers of the Federation to initiate the appropriate steps for joining the above court cases as mentioned above. Shri.V.M.Gokhale, President of our Circle Association was nominated as working President of the Federation for the time being, since Shri.B.G.Dandekar is indisposed due to illness.

The Government of India had constituted a committee for Pension/Family Pension issue which was scheduled to meet at Bhubaneshwar with both the working Staff Federations on 2/3rd April 2007. We understand that both the Federations have submitted memorandum for retirees under 7th Bipartite and family pension separately.

The Committee will go through the memorandum and again a meeting will be called for. We have also requested them that they should meet our office bearers for discussing the Pension related issues as the Working Staff Federations are not able to put up demands/problems of the Pensioners properly.

"Extract from Joint Circular No.3 dated 3-4-2007 issued by both the Staff Federations is appended:-

- a) The Pension Fund Trust should be empowered to act independently and make necessary amendments to the scheme from time to time to meet the aspirations and requirements of pensioners.
- b) The Pension Scheme should inter-alia provide for :
 - (i) 50% of last drawn pay as Pension - without any ceiling. Last drawn pay shall mean B.P. and all other allowances counted for the purpose of superannuation from time to time.
 - (ii) Commutation to be in tune with Pension Scheme elsewhere. In SBI the age of retirees for the purpose of commutation is deemed to be 70 years when actually he/she is of 60 years. This is without any logic, as life expectancy of the employees of Government and Insurance should be the same for the purpose of superannuation.
 - (iii) Family Pension at 30% of the last drawn pay.
 - (iv) Upgradation of pension to those retired before 1.11.2002.
 - (v) Upgradation of D.A. providing for 100% neutralization for earlier retirees.
 - (vi) Provision for updating of Pension as well as D.A. at the time of every wage revision."

The Federations' representatives also impressed upon the Committee to finalise its report to enable to extend the improved superannuation benefits at the earliest as more than 12 months waiting period is over.

In this connection, our Federation has sent two letters immediately to Shri.P.K.Patnaik, Secretary, All India SBI Staff Federation and Shri.G.D.Nadaf, General Secretary, All India SBI Officers' Federation. The copies of the letter were also forwarded for information to Shri.Umesh Naik, President, All India SBI Staff Federation and Shri.Amar Pal, President, All India SBI Officers' Federation.

(contents reproduced on Page 2.)

**स्टेट बँक ऑफ इंडिया पेन्शनर्स असोसिएशन
पुणे झोनल सब-सेंटर
वार्षिक सर्वसाधारण सभेची नोटीस**

दिनांक ९ एप्रिल २००७ रोजी झालेल्या पुणे सब-सेंटरच्या कार्यकारिणीच्या सभेमध्ये ठरविल्या प्रमाणे स्टेट बँक ऑफ इंडिया पेन्शनर्स असोसिएशन, पुणे झोनल सब-सेंटरच्या (म्हणजेच पुणे, अहमदनगर, नाशिक, सातारा, सोलापूर, कोल्हापूर आणि सांगली जिल्ह्यांतील) सर्व सभासदांना कळविण्यात येते की, आपल्या सब-सेंटरच्या सर्व सभासदांची वार्षिक सर्वसाधारण सभा मंगळवार दि. २३ मे २००७ रोजी 'भरत नाट्य मंदिर, सदाशिव पेठ, पुणे येथील सभागृहात सायंकाळी ठीक ५ वाजतां घेण्यात येईल. या सभेमध्ये खालील प्रमाणे कामकाज होईल.

१) मागील २५ एप्रिल २००६ च्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेनंतर ज्या सभासदांचे निधन झाले त्यांना श्रद्धांजली वाहाणे.
२) २५ एप्रिल २००६ च्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेचा वृत्तांत वाचून कायम करणे. हा वृत्तांत मे २००६ च्या 'संवाद' मध्ये प्रसिद्ध करण्यात आला आहे.

- ३) मा. चिटणीसांचे वार्षिक अहवाल वाचन.
४) असोसिएशनच्या सद्य घडामोडीसंबंधी वृत्तांत.
५) अध्यक्षाने परवानगीने आयत्या वेळच्या विषयांवर चर्चा. कृपया सर्व सभासदांनी वेळेवर उपस्थित रहावे ही विनंती.
चंद्रकांत कुलकर्णी
चिटणीस

टीप : सभेच्या कामकाजानंतर स्टेट बँक पेन्शनर्स "स्नेह मंडळातर्फे" सांस्कृतिक कार्यक्रम आयोजित केला आहे, त्याचा आस्वाद घ्यावा ही विनंती.

**स्टेट बँक ऑफ इंडिया पेन्शनर्स स्नेहमंडळ, पुणे
सांस्कृतिक कार्यक्रम**

आपल्या स्नेहमंडळातर्फे महाराष्ट्र व महाराष्ट्राबाहेर गाजणारा कार्यक्रम, श्री. मकरंद टिळू कथित "हसण्यासाठी जगा आणि जगण्यासाठी हसा" हा एकपात्री विनोदी कार्यक्रम आयोजित केला आहे.

दि. २३ मे २००७ (बुधवार) संध्याकाळी ५।। ते ८
स्थळ : भरत नाट्य मंदिर, पुणे

सर्व सभासदांनी उपस्थित रहावे ही विनंती.
ज्या सभासदांनी चालू वर्षाची स्नेहमंडळाची वर्गणी रु. १५०/- दिली नाही त्यांनी ती कार्यक्रमाचे वेळेस जरूर द्यावी ही विनंती.

-सेक्रेटरी

नागपूर झोनल सबसेंटर

यवतमाळ युनिट

जिल्हास्तरीय स्नेह संमेलन-संपन्न

वरील जिल्हास्तरीय स्नेह संमेलन दि. १४ मार्च ०७ रोजी मंजुषा मंगल कार्यालयात स्टेट बँकेचे निवृत्त जनरल मॅनेजर श्री सुभाष चंदाराणा यांच्या अध्यक्षतेखाली आनंदात पार पडले. या कार्यक्रमात सचीव श्री. शरदचंद्र हमिने यांनी जिल्हांचा अहवाल सादर केला. सौ. माधुरी अरूण देशपांडे यांचे सुगम संगीत व कविता, नागपूरच्या श्री. रामभाऊ कोल्हटकर यांचे "निवृत्ती नंतर काय?" या विषयावरील प्रबोधन व प्रसिद्ध विनोदी हास्य कलाकार श्री वसंत इंगोले यांनी सदाबहार एक पात्री प्रयोग सादर केला व त्यामुळे उपस्थितांनी आनंदाचे काही क्षण अनुभवले. आमच्या नागपूर झोनल सब सेंटरचे सेक्रेटरी श्री. जयंत वकील यांनी पेन्शनरांना मार्गदर्शन केले व आपल्या भाषणात त्यांनी नागपूर झोनल सब सेंटरनी ७८ प्रकरणांपैकी ५७ मध्ये सभासदांना आर्थिक लाभ मिळवून दिला आहे असे अभिमानाने सांगितले. पुढे ते म्हणाले की ज्या सभासदांची प्रकरणे प्रलंबित आहेत त्यांनी दर १५ ते ३० दिवसांनी पेन्शन देणाऱ्या शाखेला स्मरण पत्र द्यावे व पोच पावती घ्यावी. श्री. शरदचंद्र हमिने आणि इतर सर्व कार्यकर्ते उत्तमरितीने यवतमाळ जिल्ह्यांचा कारभार पहात आहेत असे ते म्हणाले.

या कार्यक्रमाचे संचालन श्री प्रकाश जावळेकर व आभार प्रदर्शन श्री. भेंडे (पुसद) यांनी पार पाडले.

शरदचंद्र हमिने - सचिव
जिल्हा प्रतिनिधी - यवतमाळ

औरंगाबाद झोनल सब-सेंटर

जळगांव युनिट-

जळगांव युनीटतर्फे जिल्ह्यातील पेन्शनर्सचे स्नेहसंमेलन दि. ४ फेब्रुवारी २००७ रोजी जळगाव येथे संपन्न झाले. सर्कल उपाध्यक्ष श्री. नारायणराव चौधरी यांनी 'अध्यात्माद्वारे मानसिक शांती' या विषयावर तासभर उत्कृष्ट प्रवचन देऊन सर्वांना मंत्रमुग्ध केले. झोनल सेक्रेटरी श्री. एस. बी. कुलकर्णी यांनी पेन्शन/ फॅमिली पेन्शन वाढीसंदर्भातील फेडरेशन करीत असलेल्या प्रयत्नांबद्दल सविस्तर माहिती उपस्थित सभासदांना दिली. तसेच श्री. ए. आर. बोर्डेसाहेबांनीही सभासदांना मौलिक सूचना दिल्या. या स्नेहसंमेलनास सभासद व सहसभासद मिळून एकूण ९० जण उपस्थित होते. हे संमेलन यशस्वी करण्यासाठी श्री. साहेबराव पाटील (युनीटचे सेक्रेटरी) व श्री. एस. एस. पाटील (युनीटचे अध्यक्ष) यांनी बरेच परिश्रम घेतले.

-एस. बी. कुलकर्णी, सेक्रेटरी (औरंगाबाद)

✽ मुंबई झोनल सब सेंटर

स्टेट बँक पेन्शनर्स असोसिएशनने ठाण्यात घेतलेल्या नवीन वास्तूस एक वर्ष पूर्ण झाले. त्या प्रित्यर्थ नवीन जागेत 'उदकशांती' आणि 'सत्यनारायण पूजा' करण्यात आली. सायंकाळी सहयोग मंदीर, ठाणे येथे कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. स्टेट बँक पेन्शनर्स सांस्कृतिक मंडळ ठाणे-मुलूंड आणि असोसिएशन तर्फे स्टेट बँकेतून स्वेच्छानिवृत्ती घेतल्यावर सामाजिक कार्यात स्वतःला झोकून देणाऱ्या सभासदांचा सत्कार करण्यात आला. वात्सल्य ट्रस्ट या संस्थेसाठी काम निःस्पृह पहाणारे श्री.गर्जेन्द्रगडकर यांचा असोसिएशनचे अध्यक्ष श्री.व्ही.एम.गोखले यांनी शाल व श्रीफल देऊन सत्कार केला. ठाण्याची शान असलेल्या 'अत्रे कट्ट्याच्या' शिल्पकार संपदा वागळे, विदुला तुसे आणि राधा कर्णिक यांचा सत्कार स्टेट बँक पेन्शनर्स फेडरेशनचे अध्यक्ष श्री.बी.जी.दांडेकर यांनी केला. डिझिटी फाऊंडेशन या संस्थेतर्फे ज्येष्ठ नागरिकांना ओळखपत्र देण्यात येते. ठाणे शाखेच्या कोऑर्डिनेटर म्हणून काम करणाऱ्या पुष्पा भिडे यांचाही सत्कार करण्यात आला. सांस्कृतिक मंडळाच्या सभासद वसुधा खरे यांचाही अध्यक्ष श्री.व्ही.एम.गोखले यांनी सत्कार केला. कार्यक्रमाचे सूत्र संचालन ज्योती शहाणे यांनी केले. असोसिएशनचे सेक्रेटरी श्री.एस.बी.गोखले, मंडळाचे अध्यक्ष श्री.दिवेकर, सेक्रेटरी श्री.गडकरी, ट्रेझरर श्री.खरे या सर्वांच्या सहकार्याने कार्यक्रम संपन्न झाला. ठाणे, दादर, डोंबिवली सर्व मिळून साधारण दोनशे सभासद उपस्थित होते.

सत्कार समारंभानंतर 'इटर्निटी-एक संगीत यात्रा' हा मराठी-हिंदी गीतांचा कार्यक्रम रूपाच रंगला. जुन्या मराठी भावपूर्ण गीतांनी रसिकांना आनंद दिला. हिंदी गीतांनी बहार आणली, तर समिरा गुजर यांचे प्रसन्न निवेदन आणि कविता वढावकरांची निर्मिती यामुळे दोन अडीच तास आनंदात गेले. श्री.कर्वे यांनी आभार मानले आणि कार्यक्रमाची सांगता झाली.

- सचिव

Mumbai Zonal Sub-Centre SBI Pensioners' Andheri Club

"SBI Pensioners' Club" was established on 23rd January 2000 by S/Shri.V.M.Gokhale, (our Circle President), M.G.Pradhan, V.R.Kuddyaddy & S.A.Burde. The Club members meet on third Tuesday of each month. During the meet they felicitate those members whose birthday falls during the month by offering them flowers who reciprocate by giving donation to the club. The meetings are concluded with Snacks & Tea. The club also arranges lectures on various subjects by renowned guest speakers. Recently, a lecture by Shri.Anil Thatte, a Journalist, was arranged. Club also arranges 2/3 picnics in a year. During the meeting in the month of January 2007 Shri.V.R.Kuddyaddy & Shri.S.A.Burde, President and Jt.Secretary of the club, were felicitated on their 80th & 75th Birthday respectively. On this occasion S/Shri.B.G.Dandekar, Federation President and S.B.Gokhale, Federation Gen.Secretary were present. The function was concluded with 'plantation of tree' at the hands of Mrs.Mangala Burde who evinces keen interest in gardening. 'Tree plantation' programme was initiated by tree lover Shri.A.K.Kulkarni (his phone number – 020-26849341).

-S.A.Burde,

Jt.Secretary, Andheri Club

Our Association's Web-site

We have launched again our Association's **improved web-site** : www.sbipensionerspune.org recently. Now you will get latest issues of our house magazine "SAMVAD" on it by 25th of each month. At present we have uploaded Jan/Feb/March 2007 issues and six issues of 2006. We are trying to upload remaining issues of SAMVAD as early as possible. Further we have introduced **New links** - "Photo Gallery"- which for the time being contents 4 photographs of AGM dt.25th July 2006; "Current News - which page is under construction; "D.A.Rates" - latest DA Circular; and other usual information. We request all the members who have 'Internet facility' on computer in their home to visit our above named web-site and give us your "feedback" through the link provided in web-site.

- Secretary

**Alphabetical District-wise List of Members admitted during September 2006 to March 2007
(Kindly refer earlier lists printed in 'SAMVAD' for May 2006 & November 2006)**

Ahmednagar

PM/7898 MR. BHASKAR KESHAV BHALERAO
PM/8107 MR. RAMESH SAMBHAJI DAHOTRE
PM/8070 MR. RAMESH DATTATRAY DAKE
PM/8121 MR. PRAMOD RAMAKANT DAWARE
PM/8240 MR. GITARAM DIGAMBER GHOTANKAR
PM/8069 MR. ACHYUT DATTATRAYA KULKARNI
PM/8337 MR. SUBHASH DIGAMBAR KULKARNI
PM/8072 MR. SHISHIRKUMAR C. TRIBHUVAN
PM/8108 MR. SANJAY RAJARAM WAKADE
PM/8341 MR. DATTATARYA NARAYAN GORE
PM/8338 MR. ARVIND DATTARAYA SHINDE
PM/8339 MRS. SHEELA RAVINDRA KUMAR SHINDE
PM/8340 MR. SURESH BAPURAO JOSHI

Akola

PM/8268 MR. PRALHAD WAMANRAO BHAGAT
PM/7905 MR. VILAS GOVINDRAO DESHPANDE
PM/8375 MR. SURENDRA NILKANTH DESHPANDE
PM/8280 MR. SATISH GAJANANRAO GIJARE
PM/8391 SMT. ANJALI PRAFULLA GUPTA
PM/8392 MR. SURESH NARAYANRAO KATOLE
PM/8370 MR. PURSHOTTAM GOVIND NIBANDHE
PM/8281 MR. SUDHIR MADHAVARAO PHADKE
PM/8267 MR. MADHAV HANUMANTRAO POHNERKAR
PM/8019 MR. PANDURANG SURYABHAN PORE
PM/8376 MR. HIRASA NARAYANSA RAWANE
PM/8266 MR. MURULIDHAR S. SARDESHPANDE
PM/8018 MR. MANOHARRAO MOTIRAMJI WANE
PM/8015 MR. ASHOK DATTATRAYA WANKHEDE
PM/8016 MR. RAMESH SHANKARLAL KURMI
PM/8367 MR. SOBHAGCHAND N. CHANDARANA
PM/8369 MR. NARAYAN HARIBHAU INGLE
PM/8368 MR. ASHOK VISHNUPANT MAHAJAN
PM/8265 MR. SHARAD LAXMANRAO PANDE

Amravati

PM/8273 MR. DADARAO JANARDANRAO FARKADE
PM/8183 MR. GANESH M. GARGAWAR
PM/8185 MR. SUBHASH GANPATRAO GAWANDE
PM/8081 MR. RAMCHANDRA GOVERDHAN GHOSE
PM/8180 MR. VINAYAK BAJIRAO GONDCHAR
PM/8182 MR. SHAMRAO KISANRAO GUDADHE
PM/8272 MR. SHARAD NARAYANRAO KALGAONKAR
PM/8180 MR. K. G. KANDALKAR
PM/8080 MR. RAVINDRA VISHNUPANT KARVE
PM/8014 MR. DNYANPRAKASH B. KHOBRAGADE
PM/8269 MR. RAMESH DIGAMBAR KSHIRSAGAR
PM/8013 MR. SUHAS AMBADAS KURHEKAR
PM/8270 MR. SUDHIR DIGAMBAR KURHEKAR
PM/8274 MR. ARUN BHASKAR NANIWADEKAR
PM/8379 MR. VIJAYLAL MANOHARLAL SAHU
PM/8082 MR. SHRIKANT VASANTRAO VYAWAHRE
PM/8186 MR. GANESH BAPURAO PANDIT
PM/8271 MR. ARJUN LAXMAN HADKE
PM/8184 MR. SURESH D. SARAF

Aurangabad

PM/7926 MR. SURESHCHANDRA RAMANLAL JAIN
PM/8033 MR. MAGANLAL MAHADULAL JAIN

PM/8090 MR. ANANT BHANUDAS JOSHI
PM/8288 MRS. KALPANA GANESH JOSHI
PM/8034 MR. PANDHARINATH D. KHANDEBHARAD
PM/8040 MR. DHANSING SURSING PAWAR
PM/8173 MR. NEELKANTH RAMCHANDRA PETARE
PM/8035 MR. KRISHNAKUMAR S. SHRIVASTAVA

Belgaum

PM/8402 MR. LAGAMANNA GURAPPA KAMBLE

Bhandara

PM/7967 MR. SADASHIV JADHAVJI SAHARE

Buldana

PM/8179 MR. SURESH NAMDEO BENDE
PM/8174 MR. GAJANAN K. DUBEY
PM/8177 MR. DATTARAYA R. GAIKWAD
PM/8172 MRS. SUCHETA DHANANJAY HATEKAR
PM/8074 MR. DINKAR NAMDEO MAHAJAN
PM/8175 MR. AJAY JAGANNATH MORE
PM/8171 MR. NARAYAN BHARATRAO PANDE
PM/8078 MR. MOHANLAL PANNALAL PATEL
PM/8079 MR. RAJENDRA LALSINGH PAWAR
BM/8178 MR. KALIDAS HIRU TAK
PM/8176 MR. BHIKULAL G. BARALIYA
PM/8075 MR. PURSHOTTAM GOVIND CHAVAN

Dhule

PM/7929 MR. PITAMBAR MADHAV BHAMARE
PM/7933 MR. PURUSHOTTAM JAMNADAS GUPTA
PM/7935 MR. NATWARLAL RAMANLAL JAIN
PM/7932 MR. KISHORE TRYMBAK KARODE
PM/7930 MR. BADRUDDIN RAHIMUDDIN KAZI
BM/8295 MR. SOMNATH BHANUDAS KULKARNI
PM/8290 MR. SADASHIV PUNDLIK MAHAJAN
PM/8289 MR. POPAT KASHINATH PATIL
PM/8400 MR. KISHOR PURUSHOTTAM PISOLKAR
PM/7934 MR. RAMCHANDRA MANGA SONAVANE
PM/8157 MR. RAJARAM SURESH TALWARE
PM/8087 MR. RAMSH SADASHIV THORAT
PM/7936 MR. VIJAY ANANT UPASNI
PM/7931 MR. SUKADEV FULA WAGH
BM/8292 MR. JAYWANT RAMDAS BHANDARI
BM/8356 MR. MADHUKAR H. KARANKAR
BM/8036 MR. PUNDLIK BABURAO MALI
BM/8294 MR. HARI GENDA PATIL
BM/8399 MR. SHRAWAN M. WARUDE

Dombivali

PM/8117 MR. MOHAN BABURAO AJWELKAR
PM/8118 MR. PRAKASH SHANKAR BHIDE
PM/8122 MR. SHRIMANT MALLESH GUJARE
PM/8308 MR. SURESH BALWANT JOSHI
PM/8120 MR. SATISH RAGHUNATH KULKARNI
PM/8119 MR. SATYAWAN KRISHNA MAYEKAR
PM/8124 MRS. CHITRA DEEPAK VEDAK
PM/8305 MR. RAMESH HASTIMAL MUNOT
PM/7925 MR. NARENDRA YESHWANT SHINDE
PM/7917 MR. JAYAPRAKASH LAXMAN WALKE
PM/8220 MR. PANDURANG VINAYAK BHAGWAT
PM/8221 MR. KAMALAKAR KESHAV KULKARNI

Goa

PM/8238 MR.RAMDAS SAVLO BORKAR
 PM/8300 MRS.RATAN RAMKRISHNA DHUME
 PM/8030 MR.MATHEW C.FERNANDES
 PM/7907 MR.ARUN MANGESH GUDE
 PM/8239 MR.VAMAN ARJUN KALGUTKAR
 PM/8031 MR.PRABHAKAR D.P.SALGAONKAR
 PM/8032 MR.DEVIDAS MARUTI SHANBHAG
 PM/7976 MR.CHANDRAKANT VISHNU SHETYE

Jalgaon

PM/8043 MR.BHOLANATH RISHIDEO BAJPAI
 PM/8084 MR.VASANT RAMCHANDRA BAVISKAR
 PM/7942 MR.SHARAD BALKRISHNA JOSHI
 PM/8299 MR.SITARAM S.PATIL
 PM/8086 MR.RAMESH YADAV SHIMPI
 PM/7941 MR.VASUDEO SADHURAM TALREJA
 PM/8083 MR.SURESHCHANDRA HIRALAL TAPDIA
 PM/7940 MR.KANTILAL PRUTHVIRAJ VARMA
 PM/8041 MR.ATMARAM DASHARATH VASANE
 PM/8037 MR.SUBHASH BHALCHANDRA VYAWAHARE
 PM/8038 MR.PRAKASH EKNATH ZOPE
 PM/7939 MR.SURESH BABULAL BHAVSAR
 PM/8296 MR.TUKARAM YADAV DAHIBHATE
 PM/8297 MR.ASHOK DEVIDAS JADE
 PM/8298 MR.ANANT KASHINATH JOSHI
 PM/8085 MR.SHAIKH NISSAR A.M. ISMAIL
 PM/7938 MR.RAMAKANT VINAYAK VIADYA

Kolhapur

PM/8096 MR.PRABHAKR TUKARAM CHAVAN
 PM/7949 MR.BAPUSAHEB KRISHANAJI GAIKAWAD
 PM/8333 MR.DAGADU MAHADU GHOLAP
 PM/8147 MR.MADHUKAR PANDURANG KADANE
 PM/8261 MR.MOHAN VISHWANATH KANE
 PM/8200 MR.PRABHAKAR KRISHNARAO KULKARNI
 PM/8332 MR.UMESH DATTARAYA KULKARNI
 PM/8260 MR.TUSHAR BHALCHANDRA PATANKAR
 PM/8259 MR.BALIRAM PANDURANG PATOLE
 PM/7948 MR.RAMESHCHANDRA RAGHUNATH REGE
 PM/8258 MRS.JAYASHRI ARUN WALWADKAR
 BM/8029 MR.JYOTIBA APPA KAMBLE
 BM/8028 MR.SHIVAPPA BASAPPA SIDHANAİK
 BM/7944 MR.NARAYAN BABURAO WASKAR
 BM/7947 MR.BAPUSO BALKU GHATGE
 BM/7945 MR.KESHAV BAL JADHAV
 BM/7946 MR.GANPATI DAGADU KORE
 BM/8264 MR.PANDURANG RAMCHANDRA PATIL
 PM/8403 MR.GANGARAM KESHAV WAGHMARE

Latur

PM/8039 MR.DEVIDAS BALIRAM JADHAV
 PM/8091 MR.TUKARAM SAMBAJI KOKANE
 PM/7928 MR.VIJAYKUMAR MALLIKARJUN SHETE
 PM/8156 MR.SURYABHAN SADASHIV SHIROLE
 PM/8042 MR.NAGESH SHRIDHAR DESHPANDE

Mumbai

PM/8310 MR.NARENDRA B.ACHARYA
 PM/8058 MR.KISHOR BALKRISHNA AMBAYE
 PM/8044 MR.HEMANT DATTATRAYA AMLADI
 PM/8214 MR.MOHAMMED YAQOOB ANSARI

PM/8216 MR.ARUN LAXMINARAYAN BALSE
 PM/7924 MRS.KALPANA RAVI BANGERA
 PM/7919 MR.PARYANI KARTAR BEGRAJMAL
 PM/8111 MR.MANO HAR HUKUMATRAI BELANI
 PM/7914 SMT.DEEPA DINESH BELVALLY
 PM/8048 MR.GAJANAN SHESHRAO BHAPKAR
 PM/8319 MR.N.G.BHASKARAN
 PM/8318 MR.HARKISAN C.BHATE
 PM/8049 MR.RUMI RATANSHA BILLIMORIA
 PM/8137 MRS.SHUBHANGI SUDHAKAR CHAVAN
 PM/8316 SMT.IRENE D'SOUZA
 PM/7995 MR.RAMESH H.DANDEKAR
 PM/8205 MR.UDAYCHANDRA RAGHUNATH DHURI
 PM/8212 MR.DILIP DINKAR DONGRE
 PM/7988 MR.SELWYN LOYOLA FERNANDES
 PM/8203 MISS.CHARLOTTE MARY FERNANDES
 PM/7996 MR.PETER ALEX MARIANO FRANCIS
 PM/8115 MRS.ANURADHA K.GAVASKAR
 PM/8202 MRS.SUNEETA SUBHASH GOKARNA
 PM/8134 MR.SHREEPAD KRISHNA GOLATKAR
 PM/8204 MR.T.S.GOPALKRISHNAN
 PM/7993 MR.PRAKASH PANDURANG GUNE
 PM/8129 SMT.JAYASHREE PRASANNA GUPCHUP
 PM/8123 SMT.SNEHLATA GUPTA
 PM/8001 MR.SUBHASH GIRJAPPA INGLE
 PM/8114 MR.VISHWANATHAN SUBBIAH IYER
 PM/8314 MR.HEMANT MORESHWAR JAYAKAR
 PM/8045 MR.SUDHIR PURUSHOTTAM JOGI
 PM/8219 MRS.JAYASHRI SUDHIR JOSHI
 PM/8235 SMT.MEDHA MANOHAR JOSHI
 PM/8320 MR.PADMNABH RAGHUNATH KAMAT
 PM/8324 SMT.PALLAVI PRAKASH KAMAT
 PM/7913 MR.RAGHAVACHARY KANAN
 PM/8210 MR.BHALCHANDRA V.KANITKAR
 PM/8056 MR.RAMESH VAMAN KARKHANIS
 PM/8128 MR.ASHOK GANESH KHATAV
 PM/8207 MRS.PRAGJTA PRUTHVIRAJ KILLEKAR
 PM/7985 MR.GANGARAM PANDURANG KONDEVILKAR
 PM/8057 MR.CHINTAMANI DINANATH KOTHARE
 PM/7983 MR.SHASHIKANT HARI KULKARNI
 PM/8208 MR.ANIL ANANT KULKARNI
 PM/7989 MRS.VINITA UDAY LIMAYE
 PM/7921 SMT.VIJAYMALA GOVIND MAHAJAN
 PM/8218 SMT.CHHAYA KIRTIRAJ MANE
 PM/8000 MR.K.MATHAI
 PM/8136 MR.M.PRATHAPA SINHAN MENON
 PM/8133 MR.PRABHAKAR MAHADEV MHATRE
 PM/8233 MRS.SUNITA BHAGWAN MOTIRAMANI
 PM/8116 SMT.HIRALAXMI MUNDHWA
 PM/7918 MR.PRAKASH YESHWANT NABAR
 PM/8236 MR.HIMMAT YASHWANT NAHAUT
 PM/8140 MR.PRADEEP MORESHWAR NARAVANE
 PM/8110 MR.P.RAMKRISHNA NARAYANASWAMI
 PM/8113 MRS.SANDHYA PUROSHATTAM NAYAK
 PM/8329 MR.SATISH NARAYAN OGALE
 PM/8306 SMT.SUVARNA SHRIPAD PALNITKAR
 PM/7987 MR.PRAKASH PANDURANG PARAB
 PM/8315 MR.VAMAN NILKANTH PARCHURE

PM/7990	MR.VINAY TRIMBAK PATIL	PM/8188	MR.DIPAK TUKARAMJI KAMBALE
PM/8213	MR.ANAND GANESH PATKIE	PM/8366	MRS.UMA SHIVARAM KARANDIKAR
PM/7999	MR.JAYAWANT YASHAWANT PAWAR	PM/8277	MR.VIBHUTI RATNLALJI KASHYAP
PM/7984	MR.HARISHCHANDRA NARHARI POTDAR	PM/8275	MR.CHARASAL SAMBA KAWADE
PM/8051	MR.SURESH SAKHARAM POYAREKAR	PM/8167	MR.PRADEEP DATTARAYA KELKAR
PM/7915	MR.PANDURANG M.PRABHU	PM/8010	MR.BABULAL BENIRAM KHOBRAGADE
PM/8131	MR.PRABHAKR TUKARAM PRABHU	PM/8193	MR.ASHOK POCHANNA KODMALWAR
PM/8211	MR.PRAVIN KESHAV PRADHAN	PM/8164	MRS. NEELAM ANIL KOTLIKAR
PM/7997	MR.U.PRASAD	PM/8008	MR.VIJAY RAMCHANDRA KULKARNI
PM/7912	MR.A.P.RAGHUPATI	PM/8165	MR.PADMAKAR PANDURANG LOHAKARE
PM/8138	MRS.DEVYANI HARIDAS RAIGAGA	PM/8007	MR.MANO HAR MADHAV MADHUGIRI
PM/8135	MR.SATISH GAJANAN RAJE	PM/8377	MR.SUDHAKAR VASANT MAHAJAN
PM/8222	MRS.MARTHA RANA	PM/8276	MR.ARUN BABURAO MAHATME
PM/8323	MR.RAVINDRA NARAYAN RANADE	PM/8371	MR.ASHOK YESHWANT MAMARDE
PM/8139	MR.PANDHARINATH R. RANE	PM/7903	MR.NARAYAN GONDUJI MANAPURE
PM/7998	MR.MOTILAL JAYRAM SARDESAI	PM/8282	MR.SADHU SAFARMAL MANJANI
PM/8209	MR.RAVINDRA GANPATRAO SAVANT	PM/8187	MR.BIMAL KUMAR MARANDI
PM/8132	MR.VIJAY MAHADEV SAWANT	PM/8362	MR.SUBHASHCHANDRA SHYAMJI
PM/8307	MR.TATOBA VISHRAM SAWANT	MASURKAR	
PM/8312	MR.ANANT RAM SAWANT	PM/8194	MR.BHANUDAS NATHUJI MESHARAM
PM/8313	MR.SATISH WAMANRAO SAWANT	PM/8359	MR.VIJAY SHANKAR MISHRA
PM/8327	MRS.SMITA DWARKANATH SAWANT	PM/8191	MR.DATTATRAYA M.MUDEY
PM/8125	MRS.MRIDULA JNANESH SHENOY	PM/8372	MR.GANESH RAJARAM NADEKAR
PM/8322	MR.HARESHWAR NAMDEO SHIVKAR	PM/8358	MR.ARUN LAXMIKANT NAGARKAR
PM/8311	MR.M.R.SUKUMARAN	PM/8189	MR.GYANESHWAR CHIMANRAO NAGDEO
PM/8234	MRS.ARCHANA ASHOK SULEY	PM/8198	MR.ARVIND MURLIDHR NAGLE
PM/8126	MR.TALKAR ISAAC JUDH	PM/8192	MR.BAPURAO SHIVRAM NAIK
PM/8055	MR.CHITTARANJAN BHASKAR TAYSHETE	PM/8166	MR. GOVINDRAM J. NANWANI
PM/8304	MRS.SHOBHA K.TEJWANI	PM/8161	MR.JAYANT GANGADHAR NAZAR
PM/8130	MRS.MADHURI RANJAN THAKUR	PM/8278	MR.DIGAMBAR TUKARAM NIMJE
PM/8215	MRS.PURVA DINESH THANKAR	PM/8361	MR.SHYAMKANT GANGADHAR OKE
PM/8054	MR.SURESH SHANKAR VISHWASRAO	PM/7904	MR.AVINASH SHRIDHAR PALSAPURE
PM/8047	MR.RAGHUNANDAN KASHINATH WAGLE	PM/7962	MR.ARUNKUMAR SHANTARAM PANDE
PM/8112	MR. HARESH BHOGILAL ZAVERI	PM/8360	MR.NITYANAND GANGADHAR PANDIT
PM/7991	SMT.REETA DOOGAL	PM/8397	MR.DIGAMBAR PRALHAD PAPALKAR
PM/8217	MR.MAHESH BALKRISHNA PATHARE	PM/8279	MR.SUBHASH RAJARAM PARATE
PM/8046	MR.HIRA LAL SAXENA	PM/8017	MR.VIJAY VITHALRAO PIMPLE
Nagpur		PM/8197	MR.VINAYAK MADHAV RAO
PM/8196	MR.GANESH MAHADEORAO AWACHARE	PM/8009	MR.VASANTRAO RAMCHANDRARAO ROKDEY
PM/8199	MR.PRABHAKAR NILKANTH BAJIRAO	PM/8283	MR.RAMDAS SAKHARAMJI SHIRSAT
PM/8077	MR.SHRIPAD PURUSHOTTAM BARBADE	PM/8162	MR.VISHNUKUMAR S.SHRIVASTAVA
PM/8170	MR.VIKAS NARAYAN BHALE	PM/8374	MR.YETENDRA RAJARAM SONTAKKE
PM/8168	MR.NANDKISHOR M.BHALERAO	PM/8395	MR.ARVIND BHALCHANDRA TAMBOLI
PM/8398	MR.SHARAD LAXMAN BHALERAO	PM/7957	MR.SURENDRA LAXMANRAO TUMBDE
PM/8363	MRS.SUPRIYA SANJEEV BHUSARI	PM/7965	MR.LAXMAN KRUSHANRAO UMRDKAR
PM/8160	MR.SUBHASH NILKANTH BORKAR	PM/8365	MR.GIRISH WAMANRAO WATAK
PM/8011	MR.SURESH KESHAVRAO BURDE	PM/8364	MR.SUDHIR BINDUMADHAV JOSHI
PM/8159	MR.MORESHWAR VITHALRAO CHAHANDE	Nanded	
PM/7960	MR.GAJKUMAR KANHAIYALAL CHAWARE	PM/8291	MR.SHRIRAM B.INAMDAR
PM/7966	MR.SHREEKANT GANESH DESAI	PM/7937	MR.BADRILAL RATALALJI UPADHYE
PM/8169	MR.PRAFULLA MADHAVRAO DESHPANDE	Nandurbar	
PM/7963	MR.PADMAKAR WASUDEO FADNIS	PM/8355	MR.ARVIND ROHIDAS PATIL
PM/8163	MR.PRABHAKAR VINAYAKRAO GADE	PM/8158	MR.VASUDEO BALWANT RAO
PM/7958	MR.SUDHAKAR JIWANDHAR GADEKAR	PM/8293	MR.KIRTI KUMAR RASIKLAL SHAH
PM/8195	MR.RAMESH SAMBHAJI GURJAR	PM/8089	MR.ROHIDAS CHHAGAN KUWAR
PM/8357	MR.RAMESH GULABRAO HEDAOO	PM/8088	MR.GIRIDHAR LIMAJI PATIL
PM/7964	MR.KHUSHALCHAND RAJPAL JAIN	Nashik	
PM/8190	MR.VINODKUMAR S.JOHARAPURKAR	PM/8004	MR.ANIL BHIKUBHAI ADHYARU
PM/7959	MR.ESHWARDAS MAHADEO KADBE	PM/8350	MR.UDAY GOVIND ARAOKAR
PM/7906	MR.SURESH SHRIDHAR KALE	PM/7954	MR.SUBHASH RAMBHAJI CHAUDHARI

PM/7902 MR.GAJRAJ NARAYAN DANDGAVAL
 PM/8027 MR.PRAKASH GOVIND DESHMUKH
 PM/8349 MR.RAMESH HARI DHARANGAONKAR
 PM/8251 MR.CHANDRASHEKHAR D.GADGIL
 PM/8068 MR.SATISH BHIMASHANKAR GAIKWAD
 PM/8348 MR.RAVINDRA RAJARAM HINGE
 PM/7895 MR.PRAKASH WAMAN KAPOTE
 PM/8063 MR.SANTOSH SHRIDHAR MUNGEE
 PM/7897 MR.NILKANTH VASANT ODHEKAR
 PM/8252 MR.MR.SURYA BHAN RUNJA PAGARE
 PM/8255 MR.PRAMOD DATTATRAY PALSEKAR
 PM/8263 MRS.KSHAMA SUNIL PATKI
 PM/8262 MR.SUBHASH MURLIDHAR SARWAR
 PM/7896 MR.BALASAHEB BABURAO TONGARE
 PM/7955 MR.SUBHASH KASHINATH SHRAWAK
 PM/8003 MR.PRABHAKAR CHINDHU VISPUTE
 PM/8344 MR.SUDHAKAR PUNAJI LONDHE
 PM/8253 MR.SHIVRAM SAMBHAJI JAGTAP
Pune
 PM/7916 MR.PRADEEP VASUDEO ACHARYA
 PM/7970 MR.DEEPAK HARI APTE
 PM/8141 MR.SUNIL YESHWANT APTE
 PM/8101 MRS.SULABHA MADHUSUDAN BAL
 PM/8254 MR.ARVIND RANGNATH BENDRE
 PM/7956 MR.RAVINDRA VASANT BHATE
 PM/8095 MR.SHREEPAD ANANT BHAVE
 PM/8342 MRS. SNEHAL SUHAS BHIDE
 PM/8343 MR.RAMESH GANPATRAO BHOSALE
 PM/7982 MR.VISHNU RAMAJI CHANDIVADE
 BM/8330 MR.SUBHASH SHANKAR CHAUDHARI
 PM/8301 MR.SHAM VITHAL CHAVAN
 PM/7979 MR.RAJKUMAR FULCHAND CHORDIA
 PM/8021 MRS.CHETANA ABHAY DANDEKAR
 PM/8331 MRS.GEETANJALI SUDHIR DANDEKAR
 PM/8401 MR.RAVINDRA BHASKAR DATAR
 PM/8150 MR.SURESH GANGADHAR DESHPANDE
 PM/8143 MRS.NEELA NARHAR DHARWADKAR
 PM/8066 MR.VIDYADHAR BHASKAR GADGIL
 PM/8062 MR.ASHOK LAXMANRAO GADKARI
 PM/8154 MR.NARENDRA LAXMAN GANGRAS
 PM/8002 MR.ARUN SUDHAKAR GHANEKAR
 PM/8151 MRS.URMILA BHALCHANDRA GORE
 PM/8020 MR.DATTATRAYA HANMANT JAMBHALI
 PM/8201 MRS.GEETA RAJEEV JAMKHINDIKAR
 PM/8149 MR.PANDURANG MADHAVRAO JORAPUR
 PM/7901 SMT.JAYSHREE PRABHAKAR JOSHI
 PM/7910 MR.MADHUKAR JANARDAN JOSHI
 PM/8064 SMT.SUCHETA JAYANT JOSHI
 PM/8102 MR.RAMESH DIGAMBAR JOSHI
 PM/8244 MR.ANIL KUMAR BHASKARRAO JOSHI
 PM/8345 MR.SHREEDHAR BHALCHANDRA JOSHI
 PM/8099 MR.DEEPAK VAMAN KAMATH
 PM/7994 MR.R.G.KARANDIKAR
 PM/8144 MR.RAMESH DATTATRAYA KARANDIKAR
 PM/8241 MR.DILIP VISHNU KARMARKAR
 PM/8243 MR.PRAMOD PANDURANG KARVE
 PM/8148 MR.MUKUND GOPALRAO KATARANI
 PM/7900 MR.ASHOKRAO DEORAO KAVATHALKAR
 PM/8006 MR.SURESH JAYAWNT KULKARNI
 PM/8060 MR.PRADEEP BALAWANT KULKARNI

PM/8094 MRS. SUNILA RAVINDRA KULKARNI
 PM/8142 MR.ARVIND VINAYAK KULKARNI
 PM/8245 MR.SHRIKANT PANDURANG KULKARNI
 PM/8246 MR.SHARAD DAMODAR KULKARNI
 PM/8146 MR.ARUN GOVIND KURULKAR
 PM/7968 MR.ANAND GOVIND LIMAYE
 PM/7911 MR.ASHOK DATTRAYA MANDKE
 PM/8093 MRS.VINEETA ABHAY MAGALWEDHEKAR
 PM/8352 SMT. BHARTI DATTRAYA MATE
 PM/8302 MR.NANDKUMAR DATTTRAYA MULAY
 PM/8351 MR.ARUN GOVIND MULYE
 PM/7943 MRS.ARUNA MADAN NAGARKAR
 PM/7981 MRS.NEELAMA PRAMOD NAGLE
 PM/7909 MR.HEMANT VISHNU NAVARE
 PM/8145 MR.SANJAY DATTATRAY NIMDEO
 PM/8067 MR.ANANT GANESH OAK
 PM/7969 MR.JAYANT GOVIND PALEKAR
 PM/8152 DR.DHUNDIRAJ SHANKARARO PATHAK
 PM/8153 MR.SURESH SHANKARRAO PATNE
 PM/8065 MR.KRISHNA NARAYAN PAWAR
 PM/8373 MR.TRIMBAK RAMDAS SATHE
 PM/8100 MR.PRAMOD KAILASNAND SHAH
 PM/8071 MR.VASANT RAMRAO SHEGUNSHI
 PM/8242 MR.VINAYAK MADHUKAR VAGALE
 PM/7908 MR.VIJAY VITHALRAO VAIDYA
 PM/8155 MR.SUDAM DAGDU ZENDE
Raigad
 PM/8061 MR.NANDKUMAR WASUDEO KORGAONKAR
 PM/8326 MR.PRAMOD ACHYUT CHANDWADKAR
 PM/8325 MR.ANANT MAHADEV SAKHARE
 PM/8052 MR.CHANDRAKANT A.VADAVALKAR
 PM/8050 MR.VASANT SHANKAR VANAGE
Ratnagiri
 PM/8092 MR.AVINASH KRISHANAJI PONKSHE
Sangli
 PM/8105 MR.NARAYAN SHANKAR BEDEKAR
 PM/8249 MR.MOHAN WAMAN DESHPANDE
 PM/7951 MR.MARUTI SOMPPA GHEJI
 PM/7953 MR.ASHOK KRISHNA JOSHI
 PM/8248 MR.SUBHASH GOPAL KANADE
 PM/8250 MR.DILIP RAMCHANDRA KELKAR
 PM/7952 MR. VASUDEO YASHWANT PRABHUNE
 PM/8247 MR.SARFARJ BAPUSAHEB TERDALKAR
 PM/7950 MR.RAJARAM MAHADEO JOSHI
 PM/8103 MR.NARAYAN ANANT KATTI
 PM/7980 SURESH MAHADEO KUMBHOJE
 PM/8104 MR.SHRIRANG FAKIRA SANNAKE
 PM/8106 MR.RAMKRISHNA VITHOBA TEKE
Satara
 BM/7899 MR.VILAS FAKIRA ASTEKAR
 PM/7972 MR.CHANDRAKANT NARAYAN BENDRE
 BM/7974 MR.VITHAL BABURAO WARANG
 BM/8023 MR.GAJANAN MORESHWAR CHITRAV
 PM/8022 MR.SHANKAR VISHNU KSHIRSAGAR
 BM/8026 MR.GANPAT BABAN RIKAME
 BM/8024 MR.NAMDEO DHONDIBA SAPKAL
 PM/8005 MR.ASHOK SHANKAR BHAGAT
 BM/7975 MR.VISHNU DHONDI SHINDE
 BM/8025 MR.VASANT KHASHABA YADAV

Sindhudurg

PM/8237	MR.ANANT TUKARAM SAWANT
Solapur	
PM/8336	MR.NARSINH SAKHARAM CHATI
PM/8257	MR.SHIVDAS DATTATRAY CHINCHOLKAR
PM/7977	MR.VIJAYKUMAR VYANKATESH DESHPANDE
PM/8256	MR.ISHWAR RAYAPPA GAIKWAD
PM/8335	MR.SUBHASH MADHUKAR GAVALI
PM/7973	MR.PRABHAKAR GANESH KHATAVKAR
PM/8334	MR.SUBHASH BHUMAYYA PAMUL
PM/8109	MR.VIJAYKUMAR SIDRAMAPPA POREDI
PM/8408	MR.SUBHASH HIRACHAND SANE
PM/8098	MR.SHAIKH IBRAHIM MAHIBUB
PM/7971	MR.BALRAM GANPAT SHIKHARE
PM/8405	MR.MANUBHAI GOKULDAS GANDHI
PM/8407	MR.MANO HAR SADASHIV MANE
PM/8404	MR.BABAN HARIBHAU PURANIK
PM/8097	MR.BABU KAMANNA TALWAR
PM/7978	DHANANJAY VAMANRAO UTPAT
PM/8346	MR.PRAKASH GOVIND KULKARNI
PM/8347	MR.RAMESH DAGADU SONAWANE
PM/8406	MR.ASHOK MANOHAR KULKARNI

Thane

PM/8328	MR.ANANT R.PATIL
PM/8321	MR.NAVIN AMRITLAL SHAH
PM/7992	MR.ANIL VISHWANATH WADEKAR
PM/8206	SMT.SANDHYA VASUDEO MOREKAR
PM/8223	MRS.SMITA MADHAV DIXIT
PM/8317	MR.SHRIKANT DHUNDIRAJ PHADKE
PM/8230	MRS.SMITA ASHOK CHANSIKAR
PM/8226	MR.PRATAPSING CHARANDAS
PM/8227	MRS.NATAL AUGUSTINE D'MELLO
PM/8309	MR.NANDKUMAR B.DESHPANDE
PM/8231	MR.SUHAS LAXMAN DICHOLKAR
PM/7922	MR.LAXMAN BHIVA GHADI
PM/8232	MR.MOHAN KASHINATHRAO HARDAS
PM/8127	MR.SUNIL MADHAVRAO KAGANE
PM/7923	MR.DINESHKUMAR UDHARAM LAHORI
PM/7986	MR.NARENDRA YESHWANT PATIL
PM/8224	MR.RAJARAM MADAN PATIL
PM/8225	MR.MADATHIL PAVITHRAN
PM/7927	MR.MILIND BALKRISHNA SAFAI
PM/8229	MR.JALINDHAR NARAYAN SAKHARE
BM/7920	MR.PANDHRIINATH NARAYAN SAWANT
PM/8053	MR.JAGDISH SHANKAR SHIRISKAR
PM/8228	MRS.SANDHYA GIRIDHAR WADEKAR
PM/8059	MR.BHUSHAN LAXMAN KASHYAPE
PM/8303	MR.RAJARAO MADHUKAR

Wardha

PM/8286	MR.AVINASH LAXMANRAO BODHANKAR
PM/8284	MR.ASHOK CHANDRAKANT CHEPE
PM/8285	MR.SATISH SHRIDHARRAO DESHPANDE
PM/8354	MR.ABHAY MORESHWAR DONGRE
PM/8378	MR.VASANT BHASKARRAO MARODKAR
PM/7961	MR.NAMDEO GOVARDHANJI THOOL
PM/8076	MR.ARVIND MADHUKARRAO GHAROTE

Yavatmal

PM/8381	MR.GAJANAN SHIVRAMSA BIHADE
PM/8388	MR.MUKUND BHALCHANDRA DESHPANDE
BM/8394	MR.SHRIPAD UMAKANT DESHPANDE

PM/8393	MR.PRAKASH MADHUKARRAO GADDAMWAR
PM/8012	MR.GOPALKRISHNA BAPURAOJI GADGE
BM/8353	MR.SUNILDATTA PRABHAKAR KELKAR
PM/8073	MR.ARVIND GOPAL KUNCHAMWAR
PM/8379	MR.RATNADEEP KRISHNAYYA MANKALWAR
BM/8390	MR.VIJAKUMAR MADHAORAO PANDE
PM/8287	MR.PRAMOD PRALHAD PANSARE
BM/8396	MR.VASANT YESHWANT PATHAK
BM/8389	MR.SATISH DATTRAYA RAUT
BM/8386	MR.SAMARTH SHRAVAN BARSE
BM/8385	MR.APPARAO SHANKARRAO GAVANDE
BM/8387	MR.NANA NAMDEVRAO KALE
BM/8382	MR.SHANKAR NATHUJI KHANDALKAR
BM/8384	MR.ANANT MAROTI PANDE
BM/8383	MR.SANJAY NARAYANRAO TAYDE

Associate Members**Ahmednagar**

APM/5738	MRS.SINDHU BHASKAR BHALERAO
APM/5918	MRS.LATA RAMESH DAHOTRE
APM/5887	MRS.SEEMA RAMESH DAKE
APM/5951	MRS.USHA PRAMOD DAWARE
APM/6035	MRS.CHHAYA GITARAM GHOTANKAR
APM/6124	MRS.VIDYA DATTARAYA GORE
APM/6120	MRS.SHUBHANGI SUBHASH KULKARNI
APM/6121	MRS.VIDYA ARVIND SHINDE
APM/6122	MR.RAVINDRA LAXMAN TANDALE
APM/5888	MRS.PURNIMA S.TRIBHUVAN
APM/5919	MRS.PRATIBHA SANJAY WAKADE
APM/6123	MRS.SHAILJA SURESH JASHI

Akola

APM/6062	MRS.YASHSHREE PBHAGAT
APM/5744	MRS.MADHURI VILAS DESHPANDE
APM/6155	MRS.SUSHAMA SURENDRA DESHPANDE
APM/6074	MRS.SHUBHANGI SATISH GIJARE
APM/6171	MRS.REKHA SURESH KATOLE
APM/6150	MRS.PADMAJA PURUSHOTTAM NIBANDHE
APM/6075	MRS.PALLVI SUDHIR PHADKE
APM/6061	MRS.MALTI MADHAV POHNERKAR
APM/5844	MRS.SARASWATI PANDURANG PORE
APM/6156	MRS.NANDA HIRASA RAWANE
APM/6060	MRS.SANDHYA MURLIDHAR

SARDESHPANDE

APM/5843	MRS.MRINALINI M.WANE
APM/5840	MRS.LATA ASHOK WANKHEDE
APM/5841	MRS.SULOCHANA RAMESH KURMI
APM/6147	MR.MEENAKSHI S. CHANDARANA
APM/6149	MRS.NANDA NARAYAN INGLE
APM/6148	MRS.ALKA ASHOK MAHAJAN
APM/6059	MRS.NALINI S.PANDE

Amravati

APM/6067	MRS.ASHA DADARAO FARKADE
APM/5985	MRS.MALATI G.GARGAWAR
APM/5987	MRS. RAJASHREE S.GAWANDE
APM/5896	MRS.MEERABAI R.GHOSE
APM/5982	MRS.NALINI VINAYAK GONDCHAR
APM/5984	MRS.ARUNA SHAMRAO GUDADHE
APM/6066	MRS.SHAILAJA S.KALGAONKAR
APM/5983	MRS.CHHAYA K.KANDALKAR
APM/5839	MRS.VIDYA DNYANPRAKASH KHOBRAGADE
APM/6063	MRS.ROHINI R.KSHIRSAGAR

APM/5838 MRS.VAISHALI SUHAS KURHEKAR
 APM/6064 MRS.ROHINI SUDHIR KURHEKAR
 APM/6068 MRS.ACHALA ARUN NANWADEKAR
 APM/5988 MRS.SUNANDA GANESH PANDIT
 APM/6159 MRS.VINITA SAHU
 APM/5897 MRS.MAYA SHRIKANT VYAWAHARE
 APM/6065 MRS.VIJAYMALA A.HADKE
 APM/5986 MRS.PRATIBHA SURESH SARAF

Aurangabad

APM/5763 MRS.SUVERNAREKHA S.JAIN
 APM/5858 MRS.SHAILA MAGANLAL JAIN
 APM/5904 MRS.ANITA ANANT JOSHI
 APM/5859 MRS.MEENAKSHI P.KHANDEBHARAD
 APM/5975 MRS.VIDYAGAURI N.PETARE
 APM/5860 MRS.SUDHA K. SHRIVASTAVA

Bhandara

APM/5795 MRS.TULSABAI SADASHIV SAHARE

Buldana

APM/5798 MRS.SHOBHA B. BARALIYA
 APM/5981 MRS.SHEETAL SURESH BENDE
 APM/5891 MRS.SUNANDA PURUSHOTTAM CJAVAN
 APM/5976 MRS.SUMANDEVI G.DUBEY
 APM/5979 MRS. MALTI D.GAIKWAD
 APM/5890 MRS.RAJANI DINKAR MAHAJAN
 APM/5977 MRS.ASMITA A.MORE
 APM/5974 MRS.LAXMI NARAYAN PANDE
 APM/5894 MRS.CHITRA MOHANLAL PATEL
 APM/5895 MRS.NANDA RAJENDRA PAWAR
 ABM/5980 MRS.MANGALA KALIDAS TAK

Dhule

APM/5766 MRS.ASHA PITAMBAR BHAMARE
 APM/5770 MRS.KRISHNA PURUSHOTTAM GUPTA
 APM/5772 MRS.REKHA NATWARLAL JAIN
 APM/5769 MRS.ASHA KISHOR KARODE
 APM/5767 MRS.FARAHANABEGUM BADRUDDIN KAZI
 ABM/6088 MRS.SUNITA SOMNATH KULKARNI
 APM/6083 MRS.MEERABAI SADASHIV MAHAJAN
 APM/6082 MRS.SUSHILA POPAT PATIL
 APM/6180 MRS.SUREKHA KISHOR PISOLKAR
 APM/5771 MRS.VIJAYA RAMCHANDRA SONAWANE
 APM/5960 MRS.SULBHA S.TALWARE
 APM/5901 MRS. USHA RAMESH THORAT
 APM/5773 MRS.VINITA VIJAY UPASNI
 APM/5768 MRS.ARUNA SUKADEV WAGH
 APM/6085 MRS.JAYSHRI JAYWANT BHANDARI
 ABM/6178 MRS.INDUBAI MADHUKAR KARANKAR
 ABM/5861 MRS.SHAKUNTALA PUNDLIK MALI
 ABM/6087 MRS.SINDHUBAI HARI PATIL
 ABM/6179 MRS.SALUNKABAI S. WARUDE

Dombivali

APM/5926 MRS.VAISHALI MOHAN AJWELKAR
 APM/5927 MRS.REKHA PRAKASH BHIDE
 APM/5930 MRS.KAMALA SHRIMANT GUJARE
 APM/6098 MRS.SWATI SURESH JOSHI
 APM/5929 MR.SEEMA SATISH KULKARNI
 APM/5928 MRS.PREMA SATYAWAN MAYEKAR
 APM/5931 MR.DEEPAK S.VEDAK
 APM/5762 MRS.NUTAN NARENDRA SHINDE
 APM/5757 MRS.JYOTI J.WALKE
 APM/6017 MRS.GEETA PANDURANG BHAGWAT

APM/6018 MRS.VIJAYA KAMALAKAR KULKARNI

Goa

APM/6033 MRS.PUSHPA RAMDAS NAIK-BORKAR
 APM/6093 MR.RAMKRISHNA ANANT DHUME
 APM/5857 MRS.MARIA V.FERNANDES
 APM/5745 MRS.RATAN ARUN GUDE
 APM/6034 MRS.SHAILA VAMAN KALGUTKAR
 APM/5855 MRS.SHAILACHITRA P.P.SALGAONKAR
 APM/5856 MRS.KANTI DEVIDAS SHANBHAG
 APM/5802 MRS.ANURADHA CHANDRAKANT SHETYE

Jalgaon

APM/5867 MRS.SHOBHA BHOLANATH BAJPAI
 APM/5776 MRS.SHOBHANA SHARAD JOSHI
 APM/6092 MRS.MANJURABAI S.PATIL
 APM/5900 MRS.HEMLATA RAMESH SHIMPI
 APM/5775 MRS.SAROJINI VASUDEO TALREJA
 APM/5898 MRS.PUSHPA S.TAPDIA
 APM/5774 MRS.SHAKUNTALA KANTILAL VARMA
 APM/5865 MRS.SHARAYU ATMARAM VASANE
 APM/5862 MRS.SUNITA SUBHASH VYAWAHARE
 APM/5863 MRS.JYOTSNA PRAKASH ZOPE
 ABM/6089 MRS.KAMALABAI TUKARAM DAHIBHATE
 APM/6090 MRS.CHANDA ASHOK JADE
 APM/6091 MRS.ANURADHA ANANT JOSHI
 APM/5899 MRS.SHAikh RAISA N.AHMED

Kolhapur

APM/5910 MRS.RANJANA PRABHAKAR CHAVAN
 APM/5779 MRS.SUNITA BAPUSAHEB GAIKWAD
 APM/6118 MRS.USHA DAGADU GHOPAP
 APM/5950 MRS.PRATIBHA MADHUKAR KADANE
 APM/6056 MRS.SMITA MOHAN KANE
 APM/6002 MRS.REKHA PRABHAKAR KULKARNI
 APM/6117 MRS.MANIK UMESH KUKLKARNI
 APM/6055 MRS.SHEETAL TUSHAR PATANKAR
 APM/6054 MRS.PUSHPANJALI BALIRAM PATOLE
 APM/5778 MRS.MADHAVI RAMESHCHANDRA REGE
 APM/6053 MR.ARUN ACHYUT WALWADKAR
 ABM/5854 MRS.SONABAI JYOTIBA KAMBLE
 ABM/5853 MRS.SHANTA SHIVAPPA SIDHANAIAK

Latur

APM/5864 MRS.BHAMA DEVIDAS JADHAV
 APM/5905 KASHIBAI TUKARAM KOKANE
 APM/5765 MRS.ARUNA VIJAY SHETE
 APM/5959 MRS.KASTURBAI S.SHIROLE
 APM/5866 MRS.SULBHA NAGESH DESHPANDE

Mumbai

APM/6006 MRS.SHAILAJA D.ACHAREKAR
 APM/5877 MRS.JYOTSNA KISHOR AMBAYE
 APM/6013 MRS.QAISERJEHAN M.Y.ANSARI
 APM/6015 MRS.ANJU ARUN BALSE
 APM/5761 MR.RAVI BANGERA
 APM/5922 MRS.HIROO M.BELANI
 APM/5869 MRS.CHITRA GAJANAN BHAPKAR
 APM/6107 MRS.RAJI BHASKARAN
 APM/6106 MRS.SMITA HARKISAN BHATE
 APM/5941 MR.SUDHAKAR SHANKARRAO CHAVAN
 APM/5820 MRS.SEEMA RAMESH DANDEKAR
 APM/6011 MRS.MANIK DILIP DONGRE
 APM/5814 MRS.YVONNE MARIE FERNANDES
 APM/5821 MRS.ANNIE SEBASTIAN FRANCIS

APM/6005	MRS.SMITA DINKAR GAIKWAD	APM/6016	MRS.SHILPA MAHESH PATHARE
APM/5925	MR. KRISHNAKISHORE B.GAVASKAR	Nagpur	
APM/6004	MR.SUBHASH S.GOKARNA	APM/5998	MRS.GEETA GANESH AWACHARE
APM/5939	MRS.SNEHAL SHREEPAD GOLATKAR	APM/6001	MRS.VANDANA PRABHAKAR BAJIRAO
APM/5818	MRS.PRADNYA PRAKASH GUNE	APM/5893	MRS.ALKA SHRIPAD BARBADE
APM/5826	MRS.JAI SUBHASH INGLE	APM/5973	MRS.ANJALI VIKAS BHALE
APM/6103	MRS.MEENAL HEMANT JAYAKAR	APM/5971	MRS.JAYA N.BHALERAO
APM/6010	MRS.BHAVANA BHALCHANDRA KANITKAR	APM/6176	MRS.SANGEETA SHARAD BHALERAO
APM/5876	MRS.SHATAKSHI RAMESH KARKHANIS	APM/6143	MR.SANJEEV MANOHAR BHUSARI
APM/6007	MR.PRUTHVIRAJ VASUDEV KILLEKAR	APM/5963	MRS.MADHURI S.BORKAR
APM/5811	MRS.VAISHALI GANGARAM KONDEVILKAR	APM/5836	MRS.NIRMALA SURESH BURDE
APM/5755	MRS.PRATIBHA RAMESH KOTHARE	APM/5962	MRS.NEETA M.CHAHANDE
APM/5809	MRS.SUDHA S KULKARNI	APM/5788	MRS.VANITA GAJKUMAR CHAWARE
APM/6008	MRS.SHUBHADA ANIL KULKARNI	APM/5794	MRS.MEENA SHREEKAT DESAI
APM/5815	MR.UDAY KESHAV LIMAYE	APM/5972	MRS.ANJALI PRAFULLA DESHPANDE
APM/5825	MRS.MARY MATHAI	APM/5791	MRS.MANGAL PADMAKAR FADNIS
APM/5940	MRS.VANAJA MENON	APM/5966	MRS.VANITA PRABHAKAR GADE
APM/5938	MRS.NEELIMA PRABHAKAR MHATRE	APM/5786	MRS.VANITA SUDHAKAR GADEKAR
APM/6030	MR.BHAGWAN T.MOTIRAMANI	APM/5997	MRS.SUMAN RAMESH GURJAR
APM/5758	MRS.SUNITA PRAKASH NABAR	APM/6137	MRS.ASHA RAMESH HEDAHO
APM/6032	MRS.SMITA HIMMAT NAHAUT	APM/5792	MRS.LAXMI KHUSHALCHAMND JAIN
APM/5944	MRS.PRATIBHA PRADEEP NARAVANE	APM/5992	MRS.SANGEETA V. JOHARAPURKAR
APM/5921	MRS.PARVATHI NARAYANASWAMY	APM/6144	MRS.PRATIBHA SUDHIR JOSHI
APM/5924	MR.K. PUROSHATHAMA NAYAK	APM/5787	MRS.SUMAN ESHWARDAS KADBE
APM/6114	MRS.RUPAL SATISH OGALE	APM/5745	MRS.SUSHAMA SURESH KALE
ABM/5756	MRS.SITABAI R.PALANDE	APM/5990	MRS.RAJANI DIPAK KAMBALE
APM/5813	MRS.MANASWINI PRAKASH PARAB	APM/6146	MR.SHIVARAM H. KARANDIKAR
APM/6104	MRS.DIPLAXMI VAMAN PARCHURE	APM/6071	MRS.BHARTI VIBHUTI KASHYAP
APM/5816	MRS.VARSHA VINAY PATIL	APM/6069	MRS.BHARTI C.KAWADE
APM/6012	MRS.UTTARA ANAND PATKIE	APM/5970	MRS.SUHAS PRADEEP KELKAR
APM/5824	MRS.KSHAMA JAYAWANT PAWAR	APM/5835	MRS.NIRMALA BABULAL KHOBRADE
APM/5810	MRS.MEENA HARISHCHANDRA POTDAR	APM/5995	MRS.SANDHYA ASHOK KODMALWAR
APM/5871	MRS.NAMITA SURESH POYAREKAR	APM/5967	MR.ANIL GOPAL KOTLIKAR
APM/5754	MRS.PRAMILA P.PRABHU	APM/5833	MRS.KIRTI VIJAY KULKARNI
APM/5936	MRS.SHEELA PRABHAKR PRABHU	APM/5968	MRS. CHITRA PADMAKAR LOHAKARE
APM/5822	MRS.LUCY PRASAD	APM/5832	MRS.MADHURI M. MADHUGIRI
APM/5753	MRS.INDIRA RAGHUPATI	APM/6157	MRS.PREMA SUDHAKAR MAHAJAN
APM/5942	MR.HARIDAS D.RAIGAGA	APM/6070	MRS.CHARUSHEELA ARUN MAHATME
APM/6019	MR.RONNY RANA	APM/6151	MRS.AARTI ASHOK MAMARDE
APM/6110	MRS.SNEHALATA RAVINDRA RANADE	APM/5742	MRS.RAMA NARAYAN MANAPURE
APM/5943	MRS.SMITA PANDHARINATH RANE	APM/6076	MRS.KAVITA SADHU MANJANI
APM/5823	MRS.ALKA MOTILAL SARDESAI	APM/5989	MRS.SHEFALI B.MARANDI
APM/6009	MRS.RASHMI RAVINDRA SAVANT	APM/6142	MRS.PUSHPA S.MASURKAR
APM/5937	MRS.VINAYA VIJAY SAWANT	APM/5996	MRS. ANUSAYA BHANUDAS MESHRAM
APM/6097	MRS.ALKA TATOBA SAWANT	APM/6139	MRS.SHAKUTALA VIJAY MISHRA
APM/6101	MRS.APARNA ANANT SAWANT	APM/5993	MRS.VAISHALI D.MUDEY
APM/6102	MRS.APARNA SATISH SAWANT	APM/6152	MRS.SARASWATI GANESH NADEKAR
APM/6113	MR.DWARKANATH VISHNU SAWANT	APM/6138	MRS.SUVARNA ARUN NAGARKAR
APM/5932	MR.JNANESH GOPAL SHENOY	APM/5991	MRS.REKHA G. NAGDEO
APM/6109	MRS.VASUNDHARA H.SHIVKAR	APM/6000	MRS.RASHMI A.NAGLE
APM/6100	MRS.SOBHA SUKUMARAN	APM/5994	MRS.LATA BAPURAO NAIK
APM/6031	MR.ASHOK VASANT SULEY	APM/5969	MRS.ANJU G.NANWANI
APM/5933	SMT.IRENE ISAAC TALKAR	APM/5964	MRS.VASUMATI JAYANT NAZAR
APM/5875	MRS.SHEETAL C.TAYSHETE	APM/6072	MRS.SHASHIKALA D.NIMJE
APM/6096	MR.KISHOR L.TEJWANI	APM/6141	MRS.MEENAKSHI SHYAMKANT OKE
APM/5935	MR.RANJAN VASANT THAKUR	APM/5743	MRS.ANUPAMA AVINASH PALSAPURE
APM/6014	MR.DINESH VINAYAK THANKAR	APM/5790	MRS.ANJALI ARUNKUMAR PANDE
APM/5874	MRS.ASMITA SURESH VISHWASRAO	APM/6140	MRS.SUSHAMA NITYANAND PANDIT
APM/5868	MRS.SHOBHA RAGHUNANDAN WAGLE	APM/6175	MRS.MADHAVI DIGAMBAR PAPALKAR
APM/5923	MRS.HARSHA HARESH ZAVERI	APM/6073	MRS.VENU SUBHASH PARATE

APM/5842	MRS.SUNANDA VIJAY PIMPLE	APM/5954	MR.BHALCHANDRA ANANT GORE
APM/5999	MRS.MEENA V. RAO	APM/5845	MRS.SWATTATRAYA JAMBHALI
APM/5834	MRS.VANITA VASANTRAO ROKDEY	APM/6003	MR.RAJEEV GOPAL JAMKHINDIKAR
APM/6077	MRS.GEETA RAMDAS SHIRSAT	APM/5952	MRS.MANISHA PANDURANG JORAPUR
APM/5965	MRS.NISHA V. SHRIVASTVA	APM/5750	MRS.SUNITA MADHUKAR JOSHI
APM/6154	MRS.RITA YETENDRA SONTAKKE	APM/6039	MRS.NEELA ANIL JOSHI
APM/6173	MRS.VAISAHLI ARVIND TAMBOLI	APM/6128	MRS.SHARDA SHREEDHAR JOSHI
APM/5785	MRS.PREETI SURENDRA TUMBDE	APM/5819	MRS.NILIMA R.KARANDIKAR
APM/5793	MRS.ASHA LAXMANRAO UMREDKAR	APM/5947	MRS.RASHMI RAMESH KARANDIKAR
APM/6145	MRS.GAURI GIRISH WATAK	APM/6036	MRS.MADHURI DILIP KARMARKAR
Nanded		APM/6038	MRS.VEENA PRAMOD KARVE
APM/6084	MRS.PRAMILA SHRIRAM INAMDAR	APM/5740	MRS.SANYOGITA ASHOK KAVATHALKAR
Nandurbar		APM/5831	MRS.SUSHAMA SURESH KULKARNI
ABM/6177	MRS.UJWALA ARVIND PATIL	APM/5879	MRS.SUNEETA PRADEEP KULKARNI
APM/5960	MRS.VINAYA VASUDEO RAO	APM/5908	MR.RAVINDRA RAGHUNATH KULKARNI
APM/6086	MRS.TARULATA K.SHAH	APM/5945	MRS. SUJATA ARVIND KULKARNI
APM/5903	MRS.LEELA ROHIDAS KUWAR	APM/6040	MRS.ANJALI SHRIKANT KULKARNI
APM/5902	MRS.KANTA GIRIDHAR PATIL	APM/6041	MRS.JYOTI SHARAD KULKARNI
Nashik		APM/5949	MRS.SMITA ARUN KURULKAR
APM/5829	MRS.CHANDAN ANIL ADHYARU	APM/5796	MRS.ARCHANA ANAND LIMAYE
APM/6133	MRS.KANTA UDAY ARAOKAR	APM/5751	MRS.MADHUMITA ASHOK MANDKE
APM/5783	MRS.ANJALI SUBHASH CHAUDHARI	APM/5907	ABHAY KESHAV MAGALWEDHEKAR
APM/5741	MRS.SHOBHA GAJRAJ DANDGAVAL	APM/6094	MRS.RAJANI NANDKUMAR MULAY
APM/5852	MRS.VAISHALI PRAKASH DESHMUKH	APM/6134	MRS. APARNA ARUN MULYE
APM/6132	MRS.REKAHA RAMESH DHARANGAONKAR	APM/5777	MR.MADAN MUKUND NAGARKAR
APM/6046	APARNA C.GADGIL	APM/5807	MR.PRAMOD K. NAGLE
APM/5886	MRS.KUSUM SANTOSH GAIKWAD	APM/5749	MRS.NILIMA HEMANT NAVARE
APM/5752	MRS.PRATIBHA LAXMIKANT HALVE	APM/5948	MRS.SNEHA SANJAY NIMDEO
APM/6131	MRS.KUMUD RAVINDRA HINGE	APM/5885	MRS.ASHA ANANT OAK
APM/5735	MRS.PRATIBHA PRAKASH KAPOTE	APM/5797	MRS.ROHINI JAYANT PALEKAR
APM/5882	MRS.PUSHPA SANTOSH MUNGEE	APM/5955	MRS.SUMEDHA PATHAK
APM/5737	MRS.ANITA N.ODHEKAR	APM/5956	MR.APARNA SURESH PATNE
APM/6047	MRS.SHANTA S.PAGARE	APM/5883	MRS.LEELA KRISHNA PAWAR
APM/6050	MRS.SUPRIYA PRAMOD PALSEKAR	APM/6153	MRS.ARCHANA TRIMBAK SATHE
APM/6058	MR.SUNIL SHRIPAD PATKI	APM/5913	MRS.MUKUL PRAMOD SHAH
APM/6057	MRS.UJWALA SUBHASH SARWAR	APM/6037	VINEETA VINAYAK VAGALE
APM/5736	MRS.MANDAKINI BALASAHEB TONGARE	APM/5748	MRS.VAISHALI VIJAY VAIDYA
APM/6127	MRS.SUBHADRA SUDHAKAR LONDHE	APM/5958	MRS. CHARUSHEELA SUDAM ZENDE
APM/5784	MRS.SUVARNA SUBHASH SHRAWAK	Raigad	
APM/5828	MRS.VAISHALI PRABHAKAR VISPUTE	APM/5880	MRS.BHARATI NANDKUMAR KORGAONKAR
APM/6048	MRS.MANORAMA SHIVRAM JAGTAP	APM/6112	MRS.MEERA PRAMOD CHANDWADKAR
Pune		APM/6111	MRS.KALAVATI ANANT SAKHARE
APM/5798	MRS.ARTI DEEPAK APTE	APM/5872	MRS.SUNAYANA C.VADAVALKAR
APM/5911	MR.MADUSUDAN P.BAL	APM/5870	MRS.SHILPA VASANT VANAGE
APM/6049	MRS.HEMLATA ARVIND BENDRE	Ratnagiri	
APM/5909	MRS.ARATI SHREEPAD BHAVE	APM/5906	MRS.SWATI AVINASH PONKSHE
APM/6125	MR.SUHAS M. BHIDE	Sangli	
APM/6126	MRS.SNEHA RAMESH BHOSALE	APM/6044	MRS. MUGDHA MOHAN DESHPANDE
APM/5808	MRS.KAMAL VISHNU CHANDIVADE	APM/5781	MRS.MAHADEVI MARUTI GHEJI
ABM/6115	MRS.SHUBHANGI SUBHASH CHAUDHARI	APM/5782	MR.ANURADHA ASHOK JOSHI
APM/5805	MRS.SHARMILA RAJKUMAR CHORDIA	APM/6043	MRS. VANDANA SUBHASH KANADE
APM/5846	MR.ABHAY DIGAMBAR DANDEKAR	APM/6045	MRS.SUJATA DILIP KELKAR
APM/6116	MR.SUDHIR KASHINATH DANDEKAR	APM/6042	MRS.LATIFA SARFARAJ TERDALKAR
APM/6181	MRS.ROHINI RAVINDRA DATAR	APM/5780	MRS.VIDYA RAJARAM JOSHI
APM/5953	MRS.SHEETAL SURESH DESHPANDE	APM/5915	MRS.JAYALAXMI NARAYAN KATTI
APM/5946	MR.NARHAR R.DHARWADKAR	APM/5806	MRS. SUREKHA SURESH KUMBHOJE
APM/5884	MRS.GAURI VIDYADHAR GADGIL	APM/5916	MRS.SUREKHA SHRIRANG SANNAKE
APM/5881	MRS.ANURADHA ASHOK GADKARI	APM/5917	MRS.SHOBHA RAMKRISHNA TEKE
APM/5957	MRS.VRUSHALI NARENDRA GANGRAS	Satara	
APM/5827	MRS.ALKA ARUN GHANEKAR	APM/5739	MRS.LATA VILAS ASHTEKAR

APM/5800 MRS.SWATI CHANDRAKANT BENDRE
 ABM/5848 MRS.SHAMALA GAJANAN CHITRAV
 ABM/5847 MRS.SANJEEVANI SHANKAR KSHIRSAGAR
 ABM/5851 MRS.TARABAI GANAPAT RIKAME
 ABM/5849 MRS.HAIRABAI MANDEO SAPKAL
 APM/5830 MRS.KALPANA A. BHAGAT
 ABM/5850 MRS.SAMINDRA VASANT YADAV

Solapur

APM/6119 MRS. PRATIBHA NARSINH CHATI
 APM/6052 MRS.CHHAYA SHIVDAS CHINCHOLKAR
 APM/5803 MRS.JAYSHREE VIJAYKUMAR DESHPANDE
 APM/6051 MRS.USHA ISHWAR GAIKWAD
 APM/5801 MRS.NIRMALA P. KHATAVKAR
 APM/5920 MRS.PRATIMA V.PORED
 APM/6186 MRS.RUTH SUBHASH SANE
 APM/5912 MRS.REHANA IBRAHIM SHAIKH
 APM/5799 MRS.SUVARNA BALRAM SHIKHARE
 APM/6183 MRS.SARALA MANUBHAI GANDHI
 APM/6129 MRS.JYOTI PRAKASH KULKARNI
 APM/6185 MRS.SUNITA MANOHAR MANE
 APM/6182 MRS.SHOBHA BABAN PURANIK
 APM/6130 MRS.SINDHU RAMESH SONAWEANE
 APM/5911 MRS.SHALITA BABU TALWAR
 APM/5804 MRS.DHANSHI DHANANJAY UTPAT
 APM/6184 MRS.RATNAMALA ASHOK KULKARNI

Thane

APM/6108 MRS.CHHAYA NAVIN SHAH
 APM/5817 MRS.SUNITA ANIL WADEKAR
 APM/6020 MR.MADHAV GANESH DIXIT
 APM/6105 MRS.DEEPTI SHRIKANT PHADKE
 APM/6027 MR.ASHOK NARAHAR CHANSIKAR
 APM/6023 MRS.SAROJ PRATAPSING CHARANDAS
 APM/6024 MR.A.A.D'MELLO
 APM/6099 MRS.SUREKHA NANDKUMAR DESHPANDE
 APM/5754 MRS.SUNETRA S.DHARMADHIKARI
 APM/6028 MRS.SUCHETA SUHAS DICHOLKAR
 APM/5759 MRS.SAVITA LAXMAN GHADI
 APM/6029 MRS.MADHAVI MOHAN HARDAS
 APM/5934 MRS.RENUKA SUNIL KAGANE
 APM/5760 MRS.ANJU DINESHKUMAR LAHORI
 APM/5812 MRS.KUNDA NARENDRA PATIL
 APM/6021 MRS.SHASHI RAJARAM PATIL
 APM/6022 MRS.SAVITHA PAVITHRAN
 APM/5764 MRS.ARCHANA MILIND SAFAI
 APM/6026 MRS.VIJAYA JALINDHAR SAKHARE
 APM/5873 MRS.KANCHAN JAGDISH SHIRISKAR
 APM/6025 MR.GIRIDHAR DATTATRAY WADELAR
 APM/5878 MRS.JYOTI BHUSHAN KASHYAPE
 APM/6095 MRS.PRABHA MADHUKAR

Wardha

APM/6080 MRS.SMITA AVINASH BODHANKAR
 APM/6078 MRS. ASHWINI ASHOK CHEPE
 APM/6079 MRS.SUHASINI SATISH DESHPANDE
 ABM/6136 MRS.SANJIVANI ABHAY DONGRE
 APM/6158 MRS.MAITHILI V.MARODKAR
 APM/5789 MRS.VANITA NAMDEO THOOL
 APM/5892 MRS.MANIK ARVIND GHAROTE
 ABM/5747 MRS.LILABAI ANNAJI THAKRE

Yavatmal

APM/6161 MRS.MEENAKSHI GAJANAN BIHADE

ABM/6135 MRS.RANJANA ANIL CHARBHAI
 ABM/6168 MRS.MADHURI MUKUND DESHPANDE
 ABM/6172 MRS.SHRADDHA SHRIPAD DESHPANDE
 APM/5837 MRS.KIRAN GOPALKRISHNA GADGE
 APM/5889 MRS.ANURADHA ARVIND KUNCHAMWAR
 APM/6160 MRS.ASHA RATNADEEP MANKALWAR
 ABM/6170 MRS.VRUSHALI VIJAY PANDE
 APM/6081 MRS.CHANDA PRAMAOD PANSARE
 ABM/6174 MRS.ARCHANA VASANT PATHAK
 ABM/6169 MRS.SHAKUNTALA SATISH RAUT
 ABM/6166 MRS.SINDHUBAI SAMARTH BARSE
 ABM/6165 MRS.PRAMILABAI APPARAO GAVANDE
 APM/6162 MRS.KAMAL S. KHANDALKAR
 ABM/6164 MRS.ANITA ANANT PANDE
 ABM/6163 MRS.USHA SANJAY TAYDE

Family Pensioner Members**Dombivli**

FPPM/0950 SMT.INDUMATI NARAYAN HUILGOL

Kolhapur

FPBM/0958 SMT.SHOBHA SHRIKANT GOKHALE
 FPBM/0955 SMT.SHARABAI GANPAT KALAMKAR
 FPBM/0972 SMT.MALATI BALWANT KAMBLE
 FPBM/0954 SMT.SUREKHA GANPAT KANADE
 FPBM/0956 SMT.SULOCHANA KRISHNA TIPPE

Latur

FPPM/0953 SMT.VARSHA SURESH KOKATE

Mumbai

FPPM/0951 SMT.TULSABAI TULSIRAM BOHARE
 FPBM/0947 SMT.ASHA JAGANNATH KHAMKAR
 FPBM/0949 SMT.VIDYA J.SAKAT
 FPPM/0966 SMT.ASHA HANUMANT SINGH
 FPPM/0952 SMT.SHANTHA VISWESWARAN

Nagpur

FPBM/0946 SMT.SITADEVI BHAVANDAS RAHWANI

Nanded

FPBM/0961 SMT.INDUTAI VENKATRAO THOMBRE

Nashik

FPPM/0970 SMT.URMILA SUBHASH JAKATDAR
 FPPM/0944 SMT.LILA NIVRUTI SABLE

Pune

FPPM/0965 SMT.SUDHA GAJANAN BODAS
 FPPM/0971 SMT.ANITA ASHOK KALBURGI
 FPPM/0962 SMT.SHAILAJA D.PURANDARE

Sangli

FPBM/0957 SMT.PUSHPA SAHADEV SHETE

Solapur

FPBM/0964 SMT.YAMANVA DHONDUPPA AURADE
 FPBM/0963 SMT.CHANGUNABAI MHALAPPA KALE
 FPBM/0960 SMT.PARVATI DAGDU KORE
 FPBM/0945 SMT.SHANKUTALA K. GAMBHIRE
 FPBM/0973 SMT.RAJASHREE ANILKUMAR JAIN

Thane

FPPM/0967 SMT.ANJALI DILIP BHAGWADHAR
 FPBM/0968 SMT.SATYAVATI MAHADEV GHADI
 FPBM/0969 SMT.SUMATI LADU KUDAPKAR
 FPBM/0948 SMT.NARMADA G.WAGHELA
 FPPM/0959 SMT.BIKIBEN MANOJ WAGHELA

Yavatmal

FPBM/0974 SMT.SITABAI HARIBHAU KASAB

सावरकर आणि म.गांधी

स्वातंत्र्यवीर विनायक दामोदर सावरकर त्यांच्या दिव्य आणि दाहक आयुष्यातील मे महिन्यात घडलेले काही हृदयस्पर्शी प्रसंग :-

- २८ मे १८८३ जन्म. भगूर जि. नाशिक येथे.
- १) मे १८९८ (वय १६) स्वातंत्र्य मिळवण्यासाठी शेवटपर्यंत झुंजेन अशी. घरातील देवीपुढे शपथ घेतली.
- २) १० मे १९०७ (वय २४) १८५७ च्या स्वातंत्र्य युद्धाचा 'सुवर्ण महोत्सव' लंडन मध्ये साजरा केला.
- ३) २ मे १९०८ - (वय २५) लंडनमध्ये शिवजयंती साजरी केली.
- ४) १० मे १९०८ - १८५७ च्या 'स्वातंत्र्य युद्धाचा' एकावनावा वाढदिवस लंडनमध्ये साजरा केला. प्रसाद म्हणून चपात्या वाटल्या.
- ५) मे १९०९ (२६) बॅरिस्टरची परीक्षा उत्तीर्ण. पदवीस नकार, कारण, राजकारणात भाग घेणार नाही, ही घातलेली अट अमान्य.
- ६) १० मे १९१९ (३६) अंदमानच्या कारागृहात पत्नी सौ.माईची भेट. (त्याआधी दहा वर्षांपूर्वी त्यांची मुंबईच्या कारागृहात १० मिनिटे भेट झाली होती.)
- ७) २६ मे १९२० (३७) अंदमान मधून सावरकर बंधूंच्या सुटकेची मागणी करणारा म.गांधींचा 'यंग अिंडियात' लेख.
- ८) २ मे १९२१ (३८) अंदमानहून हिंदुस्थानातल्या कारागृहात पाठवणी. लंडनमध्ये अटक झाल्यापासून ४०६५ दिवस कारावास -तो पुढे चालूच.
- ९) १० मे १९२३ (४०) बॅ.जमनादास मेहता यांच्या अध्यक्षतेखाली 'सावरकर मुक्तता' समितीची स्थापना.
- १०) १० मे १९३७ (५४) रत्नागिरी स्थानबद्धतेतून अखेर मुक्त. (आयुष्यातील उमेदीची सत्तावीस वर्षे कारावास आणि स्थानबद्धतेत गेली.
- ११) २७ मे १९४८ (६५) 'गांधीवध आयोगा'चे काम चालू. (दिनांक १०-२-४९ रोजी निर्णय : निर्दोष निष्कलंक सुटका)

- १२) १० मे १९५२ (६९) 'अभिनव भारत' ह्या पारतंत्र्यात स्थापन केलेल्या गुप्त संस्थेचा, सांगता समारंभ पुण्यात झाला.
- १३) १० मे १९५८ (७५) १८५७ 'स्वातंत्र्य समर' शताब्दी महोत्सव दिल्लीत साजरा. श्री.न.वि.उर्फ काका गाडगीळ सभेचे अध्यक्ष. मुंबई ते दिल्ली असा आयुष्यात सावरकरांनी केलेला एकमेव विमान प्रवास.
- १४) २८ मे १९५९ (७६) पंचाहतराव्या वाढदिवसा निमित्ताने मुंबई महापालिकेने अमृतमहोत्सवी सत्कार केला.
- १५) २९ मे १९६३ (८०) ८१ व्या वाढदिवसाच्या दुसऱ्या दिवशी घरात पडल्याने मांडीचे हाड मोडले. रूग्णालयात दाखल.
- १६) २६ फेब्रु. १९६६ (८३) तीन फेब्रुवारीला प्रायोपवेशनाला सुरुवात केली होती. तेवीस दिवसांनी 'धगधगते स्थंडिल शांत' झाले !

संकलन - अरविंद साठे (पुणे)

अभिनंदनीय

- आपल्या असोसिएशनचे एक सभासद श्री. एम.बी. देशपांडे
- त्यांचे चिरंजीव श्री. निखिल देशपांडे व स्नुषा सौ. सुजाता
- देशपांडे ह्यांनी अमेरिकेत अनुक्रमे P.H.D. आणि
- M.B.A. ह्या पदव्या मिळवून घवघवीत यश संपादन केले.
- त्यांच्या ह्या यशाबद्दल दोघांचे असोसिएशनतर्फे हार्दिक
- अभिनंदन. त्यांची उत्तर आयुष्यात अशीच भरभराहाट होओ
- ही परमेश्वरापाशी प्रार्थना.

* वा !

राम व श्याम दोघा मित्रांनी पोहण्यास शिकण्याचा क्लास लावला होता. राम धीट असल्यामुळे त्याला पाण्याची खरी भिती वाटत नव्हती. मात्र श्याम भिन्ना असल्यामुळे क्लासला येण्याची टाळाटाळ करत होता. जेव्हा राम त्याला क्लासला जाण्यासाठी बोलावण्यास गेला तेव्हा श्याम त्यास म्हणाला, "मी एक ठरविले आहे. चांगले पोहावयास आल्याशिवाय पाण्यात उतरायचे नाही."

गोपाळ वि.मुळे
सावेडी (अहमदनगर)

॥ आवास, अलिबाग येथे सुंदर, प्रशस्त बंगला ग्रुपसहलीसाठी उपलब्ध ॥

निसर्गरम्य वातावरण ! समुद्रसान्निध्य ! सुग्रास भोजन ! महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळप्रमाणित !

* संपर्क : श्री.सुनील घन:शाम वैद्य, मुंबई *

दूरध्वनी - (निवास) 022-28874234

भ्रमणध्वनी - 9820743301

असोसिएशनच्या कार्यास शुभेच्छा - पृष्ठ प्रायोजन : एक हितचिंतक, दादर मुंबई

व्रत

चाय-नाश्ते का टेबल लगाकर मैं पतिदेव का इंतजार कर रही थी। वे भी टेबल के पास ही बैठे थे, परंतु समाचारपत्र का पर्दा बीच में फैलकर नाश्ता और उनमें दूरियाँ निर्माण कर रहा था। और साहब जब समाचारपत्र पढ़ते हैं, तब उनके कान और नाक अपना कार्य भूल जाते हैं। मतलब अब न तो मेरी आवाज उन के कानों तक नहीं पहुँचेगी, न पदार्थों के स्वाद की खुशबू उनकी नाक छुएगी। इतने में दरवाजे के पास किसी के पैरों की आहट सुनाई दी। मैंने तुरंत जाकर दरवाजा खोला। महेश जी खड़े थे। चौंक कर बोले, 'कमाल है भाभीजी, आपने तो मेरे घंटी बजाने के पहले ही दरवाजा खोला। क्या आपको अंतर्ज्ञान.....'

'नहीं....नहीं भाईजान, मैं इनके सामने बैठ कर नाश्ते की थालियाँ लगा रही थी, कि आप के आने की आहट सुनी। इसीलिये जल्दी से उठी, वरना घंटी के आवाज से इनकी समाधी भंग हो जाती थी।

'और श्राप हमें जला देता। अच्छा हुआ बच गये।'

'मेरी बुराई करने का एक भी मौका न छोड़ना.....'

इन के मुँह में जबान आ गयी। लेकिन मैं भी चूप बैठनेवालों में नहीं हूँ। मैंने कहा, 'वह तो मेरा लगन-सिद्ध अधिकार है।'

'यह लगन सिद्ध अधिकार क्या है?' महेश जी।

'अरे भाई, इनके मुहाँवरे और कहावतों का अर्थ मुझे पूछो। जबानी याद है सब। इनका लगन सिद्ध अधिकार यानी शादी के दिन से पल पल पति के कान रचीचने का और पति को हैरान करते रहने का अधिकार है।'

'खैर, अब नाश्ता शुरू करो..... वरना ठंडा हो जाएगा।'

'अरे महेश, लेकिन आज तुम रास्ता कैसे भूल गये?' इन्होंने महेश जी से देखकर पूछा।

'आज मैं रास्ता भूला नहीं, बल्कि जान-बूझकर इस समय आया हूँ। मैं जानता हूँ कि, यह आपका नाश्ते का समय है। इसलिये जल्दी निकला।'

'क्यूँ? देर से आते, तो नाश्ता नहीं मिलता था?'

'खाने को तो कभी भी मिलता ही है, परंतु भाभीजी को फिर से मेरे लिये समय स्वर्च करना पड़ता था। अब तुम्हारे साथ बैठूँगा...

बातें भी साथ में ही होगी।'

'तुम्हें अपने भाभी का बड़ा खयाल है।'

'औरों का खयाल रखने के लिये भी दिल होना चाहिए।'

'भाई! हमारे दिल की परीक्षा पुनः एक बार न हो तो अच्छा। किससे बातें करने को मना कर के मैंने सबकी थालियाँ आगे बढ़ाई। महेशजी को इडली बहुत पसंद आयी। गरम-गरम चाय से मन उल्लासित हो गया।

'बोलो महेश, क्या हालचाल है?'

'चाल वहीं है, मगर हालात बिगड़े हैं।'

'कौनसा संकट टूट पड़ा है?'

'व्रत और उपवास का!'

'क्या?' हम दोनों चौंक पड़े।

हँसकर महेशजी बोले, 'समझता हूँ।

आजकल की बात नहीं है। लेकिन मेरा सब्र करना टूट चुका है।'

'बात क्या है महेश?'

'बहुत छोटी सी! आज हमारे गृहमंत्री का व्रत है। अब 'आज' कौनसा व्रत है, यह पूछना मैंने छोड़ दिया है।'

'आज तो महाशिवरात्री है, मैंने कहा।

'होगी। परंतु आज हमारे घर में खाने पीने को जल्दी नहीं मिलेगा, इतना मैं जानता हूँ। पहले स्नान.... फिर कम से कम एक घंटा पूजा... बाद में कथा पढ़ना... फिर मंदिर में जाना, उसके बाद भोग लगाना या कुछ कार्यक्रम का आगे-पीछे होना। परंतु हमें खाना मिलने के लिये इंतजार करना पड़ता है।' महेशजी के स्वर में कड़वाहट थी।

'यह तो पुण्य का काम है।'

'बिलकुल! परंतु हमेशा व्रत की सजा भुगतने के लिये मेरे बूढ़े पिताजी का और दो छोटे बच्चों का शरीर कमजोर है। बच्चों को विद्यालय भेजने के पहले कुछ खिलाना जरूरी है। लेकिन व्रत के दिन उन मासूमों को नहलाने और तैयारी करने के लिये भी उनकी माताजी को फुरसत नहीं है।'

'एक दिन आप सँभाल लेना भाईसाहब। रोज-रोज भाभी कर तो लेती है। और व्रत भी वह आप के कुटुंब के कल्याण के लिये ही रखती है। उसमें बुराई क्या है?'

'महेश, आजकल नारियाँ महिला मंडल, क्लब, सिनेमा, बेकार की खरीदारी इ. में पैसे और समय बरबाद करती है। इसके विपरीत तुम्हारी पत्नी हमारी परंपराओं का सम्मान करती

हैं। ऐसे समय तुम घर के कामकाज में उनका हाथ बटाओ। तुम करो बच्चों को तैयार।’

‘मैं ये सब समझता हूँ और हँसमुख रहकर आप कह रहे थे, उसी प्रकार सब करता भी हूँ। आज मैंने बच्चों को चाय के साथ बिस्किट खिलाएँ, क्योंकि आज दोपहर तक ताजे दूध को कोई छू भी नहीं सकता। कल के बचे हुए दूध से चाय बनी। पिताजी को भी वही दी। फिर बच्चे डिब्बे में वेफर्स ले गये। पिताजी तो साग और रोटी के अलावा कुछ भी नहीं खाते। मेरी माँ भी व्रत रखती थी, लेकिन पहले बच्चे और बूढ़ों को खिलाती-पिलाती थी। जो उपवास करना था वह, वह अकेली करती थी। फुरसत के समय या बड़े सबेरे उठकर, नहाकर पूजा के बाद तुरंत कथा पढ़ती थी।’

आजकल कुछ व्रतों ने घर घर में धूम मचा रखी है। पढी लिखी औरतें भी उनके पीछे दौड़ रही हैं। ‘यह व्रत करने से लक्ष्मीजी प्रसन्न होती है। घर में संपत्ति की बारिश होती है।’ ‘इस व्रत के बाद हर कार्य सफल होता है।’ ‘यह व्रत विद्यार्थियों को अच्छे गुण प्राप्त कर देता है।’ ‘बिमारियों से ठीक होने के लियेबाबा आशीर्वाद देते हैं।’ ऐसे कई नये व्रत समाज में राज कर रहे हैं। उनका सच्चा अर्थ समझे बिना ही औरते घर में पूजा का अवडंबर करती हैं। उसके लिये दो-तीन दिन पहले से पूजा सामान की खरीदारी होती है। घर के एक हिस्से में भगवान विराजमान होते हैं। फिर वहाँ कोई कामकाज नहीं होता। शाम को सहेलियों को बुलाकर हल्दी-कुमकुम का कार्यक्रम होता है। तब तक पुरुषों को घर में आना अपने आप मना होता है। इसी कारण सुबह से रात तक घरके सदस्य असंतुष्ट रहते हैं। अगर कोई भी व्यक्ति असंतुष्ट हो गयी तो पूरा व्रत असफल हो जाता है।

किसी भी प्रकार की अंधश्रद्धा या ज्यादा अवडंबर हानिकारक होता है। घर में लक्ष्मीजीका निवास चाहिये तो दो बातें जरूरी हैं - १) स्वच्छता और २) श्रम

जहाँ घर में स्वच्छता है, वहाँ लक्ष्मीजी स्वयं निवास हेतु चली आती हैं। कई घर बहुत स्वच्छ होते हैं, परंतु बाहरी परिसर में सारा कचरा फेंक दिया जाता है। अगर घर के सामने, बाहर कचरा है, परिसर गंदा है, तो लक्ष्मीजी किसी के दरवाजे तक कैसे पहुँचेगी ?

श्रम यानी उदरनिर्वाह के लिये काम करना। जो आलसी है, उसके घर लक्ष्मीजी भूलकर भी नहीं आती। संस्कृत में एक वचन है ‘श्रमे लक्ष्मीः प्रतिष्ठिता।’ (लक्ष्मी श्रम में निवास करती है) इसीलिये घर की समृद्धि एवं विकास के लिये परिश्रम से बढ़कर कोई व्रत नहीं है।

अपने निर्धारित कामकाज एवं कर्तव्यों को छोड़कर अगर

कोई ज्यादा समय पूजा-अर्चा के अवडंबर में व्यतीत करता है, उपवास के नाम पर अपने तथा औरों के शरीर को पीड़ा पहुँचाता है, तो भगवान वहाँ से दूर-दूर चले जाते हैं।

वास्तव में उपवास शब्द का अर्थ है, करीब रहना। भगवान के करीब रहने से मनःशांति मिलती है। भूले रहने से नहीं और रही बात किसी ‘बाबा’ के पीछे भागने की, तो वह पढ़े लिखे मनुष्य के लिये शर्म की बात है। विज्ञान की कसौटी पर परखकर ही आगे बढे तो अच्छा !

नहीं तो हर महेश को दूसरा घर ढूँढने की इच्छा होगी। अब दूसरा घर अगर ‘दूसरा’ होता तो व्रत का मांगल्य कैसे बचेगा ? इसीलिये महिलाओं, जागो और अंधानुकरण न करते हुए कार्य करो।

- श्रीमती ज्योती सूर्यकांत बागुल,

बोरीवली (प.)

दूरभाष - २८९९३७९७

✽ वनवासी कल्याणाश्रम - बस्तर जिल्हा

वीस वर्षापूर्वीची गोष्ट. बँकेच्या कार्यकाळात माझी बदली बस्तर जिल्ह्यात झाली. सध्या हा जिल्हा छत्तीसगड राज्यात आहे. तेथील बँकेच्या अनेक शाखांना भेटी देण्याचा योग आला असता वनवासी लोक-जीवनाचे ‘‘चक्षुर्वैसत्यम्’’ दर्शन घडले. हे वनवासी लोक मोठे भाबडे, आणि अंतःकरणाने सरळ व उदार वाटले. एका वनवासीच्या घरी गेलो असता त्याने मला व माझ्या सहकाऱ्याला ‘दुधाचा’ चहा दिला व स्वतः मात्र ‘कोरा’ चहा घेतला. विचारणा केल्यानंतर त्याने सांगितले की, जसे आईचे दूध बाळाकरिता असते, तसे गाईचे दूध तिच्या बछड्याकरिता असते. दूसऱ्याचे शोषण करणे दूरच पण त्यांचा दोहनाला सुद्धा विरोध दिसला.

याच्या उलट शहरी व्यापाऱ्याकडून ह्या वनवासीचे शोषण करण्याची अनेक उदाहरणे माझ्या दृष्टीस पडली. उदा. वनवासीकडून एक निठवे (माप) ‘चारोळ्या’ घेवून त्याला फक्त एकच निठवे (माप) ‘मीठ’ दिले जात असे आणि ती चारोळी शहरी भागात अनेक पटीने हे व्यापारी विकत असत. चिंच, तेंदुपत्ता अशा सारख्या वस्तूची खरेदी ही ह्याचप्रमाणे होत असे. तेथील वनवासी इतका दरिद्री होता की, बऱ्याच महिलांच्या अंगावर पुरेसा देह झाकण्यास कपडाही दिसत नसे. जिथे पाणी, रस्ते, वीज अशा प्राथमिक व शासकीय सुविधा उपलब्ध नाहीत, तिथे वनवासीचे जीवन केवळ निसर्गावर अवलंबून असते.

अशा स्थितीतही पौराणिक कथांवर आधारलेले ‘थाळ-गान’ ऐकले. त्यांची नृत्येही पाहिली. कुठे ‘तारपा’ तर कुठे ‘बोहडा’

या नृत्यांना म्हणतात. आपल्या कोकणातील गौरी-गणपती समोर नाचणाऱ्या खेड्यांतील लोकांप्रमाणेच हे नाच वाटले. आश्चर्य असे की याही परिस्थितीत त्यांच्या सामुदायिक जीवनांत एकमेकांना मदत करण्याची त्यांची प्रवृत्ती दिसली आणि माझ्या प्रवासांत एकाही ठिकाणी वनवासी भीक मागताना आढळला नाही. स्वाभिमानातून आपल्या पायावर उभे राहण्याची सतत धडपड ही जणू त्यांच्या जीवनाची वाटचाल.

त्यांच्या धार्मिक जीवनात 'शबरी' चे महत्त्व फार. कारण ती एक वनवासी महिला होती. तिने चाखलेली बोरे प्रभुरामचंद्राने खाल्ली म्हणून 'शबरी' हे त्यांचे विशेष दैवत आणि त्याबद्दल त्यांना गौरव, अन्यथा निसर्ग देवतांवरच त्यांचा विश्वास.

बॅकेला डिपॉझिट मिळावीत म्हणून अनेक चर्चनाही भेटी मी माझ्या व्यवसायानिमित्त दिल्या होत्या. त्यांतील 'कुंकरी' या गांवी सर्वात मोठ्या चर्चेच्या पादर्याकडेही गेल्याचे मला चांगले आठवते. त्या धर्मगुरूने मला अगदी प्रांजळपणे सांगितले की आम्ही आमच्या ख्रिस्ती धर्माच्या प्रचार-प्रसाराकरिता येथे ठाण मांडून बसलो आहोत. त्या अनुषंगाने आम्ही अनेक सेवा-कार्य चालवितो.

दुसरा मात्र एक आशेचा किरण मला त्या वनवासी क्षेत्रांत दिसला. तो म्हणजे वनवासी कल्याण आश्रमाचे कार्य. त्यांनी छान्नालये, आरोग्य केंद्रे, विद्यालये, बालवाड्या, महिला मंडळे चालवून अशा प्रकल्पांच्या माध्यमातून वनवासींमध्ये जागृती आणि आत्म-निर्भरता निर्माण करण्याचे उदात्त कार्य चालू केले ते पाहिले. स्थानिक कार्यकर्ते आणि हितचिंतक सहकारी यांच्या मदतीने हे सर्व प्रकल्प चालवितात. त्यांतील काही कार्यकर्त्यांशी ओळख होऊन, त्यांच्या भेटीगाठी व गप्पा गोष्टीतून बरीच मैत्री वाढली आणि त्याच वेळी मनात निश्चय केला की आपल्या निवृत्तीनंतर (जगल्या-वाचल्यास) अशा संस्थेचे काम करायचे. त्यामुळे चांगला विरंगुळा मिळेल आणि एका समाजाभिमुख कार्यात आपला 'खारी'चा वाटा उचलता येईल.

मला असेही वाटते की माझ्या अनेक निवृत्त सहकाऱ्यांची मनोकामना अशीच असणार. यथाशक्ती सेवाकार्य करण्याची त्यांचीही इच्छा असणार. शबरी रामाची कथा. ही वनवासी आणि शहरवासी संस्कृतीचा संगम दाखविते असे मीलन आवश्यक वाटते. कारण वनवासी बंधूना दारिद्र्याच्या व अशिक्षितपणाच्या खाईतून वरती उचलण्यास आपले सर्वांचे सहाय्य मिळाले तर राष्ट्र-उभारणीच्या कार्यात सर्वांचा हातभार लागेल आणि आपले राष्ट्रीय कर्तव्य देखील पार पडेल. त्याचप्रमाणे जनता-जनार्दन रूपी परमेश्वराची सेवा करण्याची संधी मिळाल्यास आपल्या जीवनाचे सार्थक झाल्याचे समाधान मिळेल. या निमित्त मनातील

भाव खालील ओळीत व्यक्त करावेसे वाटतात-

वंदनाके इन स्वरोमें एक स्वर मेरा मिलादे ।

अर्चनाके इन कणोंमें एक कण मेरा मिला दे ॥

द.भा. उर्फ दादा देशमुख

साई दर्शन, अंधेरी(प.) मुंबई

✽ आई

आई माझ्यासाठी झटली कितीदा
गरिबीचे चटके आज खाल्ले मी पहिल्यांदा ॥

दिनकर उजळे तोवर शेतात राबतेस गं तू
माझ्यासाठी उन्हात घाम गाळतेस गं तू ।
किती बिकट गं आई ती मसनवटीची वाट
तरी पोटाची खळगी भरण्याकरिता
रात्रीची करतेस तू पहाट ॥

दुःख न देता सुखाची दिली झोप
तुझ्यामुळं मी जिवंत आहे गं ।
आई तुझ्या छताखाली विसरले
ऊन, पाऊस, वारा
दिला तूच मायेचा निवारा
तूच माझा सागर-किनारा ॥

धनश्री राजेंद्र फड

रविकिरण कॉलनी, नासिक

✽ भूमिती

एका उंच इमारतीच्या भिंतीला उंच शिडी लावून वरच्या पायरीवर एक मनुष्य टेपचे एक टोक धरून बसला होता व जमिनीवर दुसरा एकजण टेप धरून उभा होता व ते दोघेजण शिडीची उंची मोजत होते. पण ते त्यांना नीट जमत नव्हते. तेवढ्यात तेथून एक गृहस्थ जात होता त्याने विचारले, 'आपण काय करता आहात ?' तो खालचा मनुष्य म्हणाला, 'दिसत नाही का आम्ही शिडीची उंची मोजतो आहोत.' तेव्हा तो गृहस्थ म्हणाला, 'मग शिडी जमिनीवर टाकून मोजा म्हणजे सोपे जाईल.' तेव्हा तो म्हणाला, 'आम्हाला शिडीची उंची मोजायची आहे लांबी नाही.'

गोपाळ वि.मुळे

सावेडी (अहमदनगर)

My Second Inning : " Not out yet"

I have retired from SBI on 30th June 2000 without any blemish during my successful banking career. My first branch was Byculla (Mumbai) and the last one was Dombivali Ind. Estate branch. During our Retirement Training Programme at Panaji (Goa) our Chief Instructor had advised us that we were not going to retire from our day-today life, but are starting a new life i.e. Second Inning. This Inning can be utilized for any social work, as well as, for welfare of the society in general. I was so much inspired by this good and perfect advice that I decided immediately to follow it totally till the end of my life. On retirement I thought that the main object of earning money for livelihood is now over and I must contribute little for the society. Fortunately my two children are already married and they are living happily, whereby my responsibility is now limited

With the above decided goal, I visited main office of Marathi Vidyan Parishad (MVP), V.N. Puro Marg, Sion-Chunabhatti area, Mumbai – 400 022 which was established in 1966. The MVP have 59 branches in Maharashtra and 3 branches out of the state at Panaji (Goa), Vadodara (Gujrat) and Belgaum (Karnataka). I approached Mr. Dilip Herleka. Executive Director of MVP and expressed my desire to offer my honorary services to the institution. He appreciated my willingness, which is found very rare in the society at present. Thereafter, I noticed that there were other active persons in Dombivali city, who were aspiring for social work, although they are in service in colleges, banks and Industrial organizations. We formed a local committee in December 2000, comprising of eight members. This committee includes Mr. Pramod Patil, who is presently working as Sectional Manager in our Bank's Commercial Branch, Mumbai. We started our initial work by appealing to college students at Dombivali, to offer their voluntary services. Their positive response encouraged us, as they promptly agreed for co-operation. We are arranging every year essay and elocution competitions; quiz contest, for students studying in schools and colleges at Dombivali. Since the year 2001, every year we are engaged in arranging these competitions as well as inviting welknown learned speakers to deliver lectures on different science subjects. Moreover, we have visited Nehru Science centre, Nehru planetorium and Maharashtra Nisarga Udyan in Mumbai along with students for the two

consecutive years.

There are many objects of Marathi Vidnyan Parishad, prominent among them are as under-

- 1) To promote science, mainly in Marathi language
- 2) To make Marathi language prosperous by laying out science subject in Marathi.
- 3) To increase importance of Science in daily life.
- 4) To promote scientific vision and enthusiasm in general public, by educating them on various science subjects.
- 5) To make research in science and to develop it in all practical ways.

To fulfill these objects, MVP has developed many programmes. Their volunteers and speakers are regularly visiting many schools and colleges, in different cities and even villages too. They are promoting scientific awareness in general public, like cleanliness, importance of education and superstitious beliefs. Moreover, MVP appointed me as an In-charge of Dombivali Sub-Centre. I liked this work very much, as the students and their parents are visiting my place for enrolling their names for different types of science workshops conducted by main office. The workshops are also conducted for preparing Vidyan toys, Mathematical Instruments, Binoculars etc.

Furthermore, I am also connected with some social work, by forming a social and cultural society, named Konkanvasi Mitra Mandal, at Dombivali since 1988. This society is mainly promoting the inherited qualities of children. They are arranging entertainment programmes every year, like dance competitions, singing songs, essay & elocution competitions, cricket matches, one act play, group dances etc. We are also encouraging students for higher education, by offering them cash prizes of good amount every year. This society has flourished well during the last 19 years, since it's inception.

While concluding, I want to give my humble advice to my retired old colleagues as follows :

- To forget past bitter memories.
- To enjoy present life with good humour, vigour and happiness.
- To make adequate financial provision for remaining future life.

With these words, I conclude the lifestyle of my active contended life and say "M'y second Inning – Not out yet"

S.A.Paradkar,
2 Sahayog Soc., Dombivli (East)
Tel.: 0251-2885457

व्यक्ति विशेष : कवी: सुधाकर कुलकर्णी

आपले गोव्यातील कोंबा मडगांव (गोवा) येथील एक सभासद श्री. सुधाकर कुलकर्णी वय वर्षे ७० ह्यांनी आपल्या बँकेत अधिकारी पद भूषवून १९९१ साली स्वेच्छानिवृत्ती घेतली. परंतु बँकेत असल्यापासूनच त्यांनी एक छंद जोपासला व निसर्गप्राप्त प्रतिभेतून त्यात प्रावीण्यही मिळविले. आज ते मराठीतील मान्यता प्राप्त कवी-गीतकार म्हणून प्रसिद्ध आहेत.

मराठीतील सर्व प्रमुख दिवाळी अंकातून त्यांच्या कवितांना/ गीतांना प्रसिद्धी व लोकप्रियता मिळालेली आहे. त्यांचे दोन गीत संग्रह अनुक्रमे “सुधांतली” व “गुलमोहर” ह्या दोन नावांनी प्रसिद्ध झालेले आहेत. प्रत्येक संग्रहात ८५-८५ गीतांचा समावेश आहे. दोन्ही संग्रहांना अनुक्रमे भविवर्य वसंत बापट व मंगेश पाडगांवकर यांची प्रस्तावना लाभली आहे. अनेक प्रातिनिधिक काव्यसंग्रहात त्यांच्या गीतांचा व कवितेचा समावेश झालेला आहे. मुंबई व पणजी येथील आकाशवाणी व दूरदर्शन केंद्रावरून त्यांच्या गीतांचे व कवितांचे प्रसारण होत असते.

त्यांच्या भावमधुर गीतांच्या आतापर्यंत सात कॅसेट्स् प्रसिद्ध झालेल्या आहेत त्यांच्या गीतांना संगीतकार यशवंत देव, अशोक पत्की व प्रभाकर पंडित यांनी स्वरसाज चढविलेला आहे तर उत्तरा केळकर, राणी वर्मा, उषा मंगेशकर, पद्मजा फेणाणी, रवींद्र साठे, अजित कडकडे, जयवंत कुलकर्णी अरुण दाते व सुरेश वाडकर इ. नी आपला आवाज दिला आहे.

अनेक सामाजिक संस्थांनी श्री. सुधाकर कुलकर्णी यांचा कवी व गीतकार म्हणून पुरस्कार देवून सन्मान केलेला आहे.

त्यांनी आपले काव्य व गीतरचना भावगीत, अभंग, गझल, लावणी व अंगाई गीत ह्या विविध प्रकारांनी फुलविली आहे.

मराठी शिवाय हिंदी व इंग्रजी भाषेतूनही त्यांनी रचना केलेल्या आहेत.

नमुन्यादाखल त्यांची एक गझलनुमा “कहाणी” ही कविता शेजारीच छापलेली आहे. त्यावरून त्यांच्या काव्य प्रतिभेची वाचकांना कल्पना येईल.

श्री. सुधाकर कुलकर्णी यांना आरोग्यपूर्ण दीर्घायु लाभो व अजून छान छान काव्य-रचना त्यांच्या हातून होवो हीच सदिच्छा !

- वसंत धुपकर

नमन

ओंकार स्वरूपा हे जगदीशा,
रिद्धी-सिद्धीच्या श्रीगणेशा
मन कासाविस पूजन करण्या.....करूणा कशी भाक् ?
वसंत वैभव बहरे भूवर
परिमळ पसरे चराचरांतून
रंग-बिरंगी उधळण तुझी रे....फुले कशी वाहू ?
नक्षत्रांचा तू निर्माता
चंद्र-सूर्य हे तुझेच भ्राता
नभांगणी तव लक्ष तारका.....दीप कसा लावू ?
दाही दिशांची वसने तनुवर
इंद्रधनूची किनार त्यावर
पामर मी अति, क्षुद्र सुताचे.....वस्त्र कसे वाहू ?
अनंत आदि तू विश्वंभर
तेजोनिधी तू हिरण्य-भास्कर
लखलख तेजाचा तू स्वामी.....रूप कसे पाहू ?
एकच ठावे मजला राया
लीन असावे तुझिया पाया
पतितपावना, मज उद्धरण्या.... वेळ नको लावू !
हृदयी केवळ तुझीच आस
तव नामाचा हो निजध्यास
जीवननौका तुझिया संगे.....पैलतिरा लावू !

- श्री. गोविंद करमकर-सांगली

कहाणी

बोलू आता कुणाशी, ना आसपास कोणी
माझ्याच प्राक्तनाची मी ऐकतो कहाणी ॥
होता वसंत तेव्हां मधुमास पाहिला मी
स्वप्नातल्या कळ्यांचा सहवास जाणला मी
आरास चांदण्यांची भासे नभी विराणी
माझ्याच प्राक्तनाची मी ऐकतो कहाणी ॥१ ॥
मोहून भावपक्षी गेले निघून दूर
मी ऐकतो उदासी त्यांचे दुरून सूर
वैरीण आज ओठी माझीच प्रेमवाणी
माझ्याच प्राक्तनाची मी ऐकतो कहाणी ॥२ ॥
मी ऐकवू कुणाला गांधार सप्तकांचा
शापीत मात्र झाला तो खेळ सावल्यांचा
आता स्मरून येती कंठी उदास गाणी
माझ्याच प्राक्तनाची मी ऐकतो कहाणी ॥३ ॥

- सुधाकर कुलकर्णी

भारतीय स्वातंत्र्य समराच्या शतकोत्तरी सुवर्ण महोत्सवाच्या निमित्ताने....

दिनांक १० मे २००७ ला भारतीय स्वातंत्र्य संग्रामाला दीडशे वर्षे होत आहेत. त्यानिमित्त त्या रोमहर्षक व स्फूर्तिदायक इतिहासाचे- 'सत्तावनी क्रांतियुद्धा'चे संस्मरण.....

भारताच्या साम्राज्यावरील इंग्रजांची सत्ता १५ ऑगस्ट १९४७ ला पूर्णपणे नष्ट होऊन स्वातंत्र्याची मंगल पहाट उजाडली तिचं स्वागत कविवर्य वसंत बापट यांनी 'शतकानंतर आज पाहिली पहिली रम्य पहाट' या शब्दात करून आपला आनंद व्यक्त केला आहे. पारतंत्र्याच्या बेड्या निखळून पडल्या आणि ब्रिटिशांच्या जोखडातून भारत मुक्त झाला. या भारतीय स्वातंत्र्य संग्रामाला १० मे २००७ ला दीडशे वर्षे पूर्ण होत आहेत. त्यानिमित्त त्या रोमहर्षक इतिहासाचं-क्रांतियुद्धाचं स्मरण करणं स्फूर्तिदायक व राष्ट्रहिताचं ठरेल.

इंग्रजांच्या विरोधात १८५७ मध्ये जो सामुदायिक प्रचंड नि सशस्त्र उठाव झाला ते शिपायांचं साधं-सुधं बंड नव्हतं तर संपूर्ण हिंदुस्थानच्या स्वातंत्र्यार्थ लढलं गेलेलं ते स्वातंत्र्य समर क्रांतियुद्ध होतं हे सर्वप्रथम अनेक पुरावे सादर करून साऱ्या जगाला सप्रमाण पटवून दिलं ते स्वातंत्र्यवीर सावरकरांनी ! या विषयावर सन १९०७/०८ मध्ये लंडनमधील वास्तव्यात स्वातंत्र्यवीर सावरकरांनी '१८५७ चे स्वातंत्र्यसमर' हा संशोधनात्मक मौलिक ग्रंथ मराठीत लिहिला. हा ग्रंथ असंख्य क्रांतिकारकांना स्फूर्ती देणारा ठरला. इंग्रजी साम्राज्य धुळीस मिळविण्यासाठी लढलेल्या, फासावर चढलेल्या वा प्राणार्पण केलेल्या वीरवरांची-क्रांतिकारकांची हा ग्रंथ जणू भगवद्गीताच बनला होता. या ग्रंथाचा इतिहासदेखील अद्भुतरम्य आहे. प्रसिद्धीपूर्वीच या ग्रंथावर ब्रिटिशांनी बंदी घातली. त्यामुळे अधिक प्रसाराच्या हेतूने त्याचं इंग्रजी भाषांतर करून ते "The Indian War of Independence of 1857"-by Indian Nationalist या नावाने सन १९०९ मध्ये गुप्तपणे हॉलंडमध्ये छापून प्रसिद्ध केले. या भूमिगत आवृत्तीचा विविध देशातून अभिनव भारताच्या सदस्यांनी प्रसार केला. या पुस्तकाच्या पहिल्या आवृत्तीच्या सर्व प्रती सर्वत्र विनामूल्य पाठविण्यात आल्या. पुढे सन १९४७ मध्ये या पुस्तकावरील बंदी उठली. आजवर या ग्रंथाच्या इंग्रजी, मराठी, हिंदी, गुजराती, मल्याळी, तेलगू, तामीळ तसेच ऊर्दू, फ्रेंच नि जर्मन अशा भाषातून पूर्ण व संक्षिप्त स्वरूपात सुमारे ४० ते ४५ आवृत्त्या निघाल्या आहेत व यापुढेही निघतील. यावरून या ग्रंथाची महत्ता नि महत्त्व वाचकांना कळून येईल. अर्थात १८५७ मध्ये इंग्रजांविरुद्ध छेडलं गेलेलं हे युद्ध आणि १९४७ मध्ये त्याचं विजयात झालेलं रूपांतर म्हणजे स्वा. सावरकरांच्या दृष्टीने भारताच्या विजयशाली इतिहासातील 'सहावे सोनेरी पान' होते.

१८५७ मध्ये छेडल्या गेलेल्या या क्रांतियुद्धाचे एक प्रमुख वैशिष्ट्य हे होते की आपसातील शतकानुतकांचे धार्मिक वैर विसरून हिंदु आणि मुसलमान या दोघांनीही संयुक्तपणे संघटित होऊन ब्रिटिशांविरुद्ध हे देशव्यापी महायुद्ध लढविले. स्वधर्माच्या रक्षणासाठी नि स्वराज्याच्या प्राप्तीसाठी लढल्या गेलेल्या या युद्धात सहस्रावधी देशभक्तांचे बलिदान झाले. इंग्रजांशी रणांगणावर झालेल्या त्या संग्रामात त्यांनी शत्रूला 'मारिता मारिता मरेतो झुंजेन' ही प्रतिज्ञा स्वरी केली. या युद्धात इंग्रजांविरुद्ध अंतिम विजय मिळाला नसला तरी 'धर्मासाठी मरावे । मरोनि अवघ्यासि मारावे । मारिता-मारिता घ्यावे । राज्य आपुले ॥' अर्थात् 'स्वधर्मासाठी उठा आणि स्वराज्य संपादन करा' हा उदात्त विचार नि पवित्र हेतू होता. त्यामुळे पराजयामुळे हे पावित्र्य भंग पावणे अशक्य होते. भारतीय स्वातंत्र्यसमरातील या पहिल्याच उठावात सहस्रावधी इंग्रज शिपायांची नि सेनाधिकार्यांची प्राणाहुती पडली होती आणि त्यामुळे त्यांची देखील अपरिमित हानी होऊन ब्रिटिशांच्या सत्तेला जबरदस्त हादरा बसला होता. म्हणूनच या सत्तावनी क्रांतियुद्धातील आपला पराभव देखील पुढील विजयाचा मार्ग सुकर करणारी व देशभक्तीचा अंगार पेटता ठेवणारी घटना ठरली.

इंग्रजांच्या विजयाने सन १८१८ मध्ये पेशवाई नष्ट होऊन मराठ्यांची हिंदुस्थानवरील राजकीय अधिसत्ता संपुष्टात आली आणि नंतर महाराजा रणजितसिंगाच्या मृत्यूनंतर कबूल पासून सतलज पर्यंत नि काश्मीर ते लडाख पर्यंत पसरलेल्या शीख-जाट नि डोग्रा यांच्याबरोबरील युद्धात इंग्रजांचा जय होऊन सन १८५० पर्यंत तेथेही त्यांची सत्ता स्थापन झाली. परंतु तरीही इंग्रजांविरुद्ध जनतेतील असंतोषाची भावना आणि अन्यायाचा प्रतिकार करण्याची इच्छा नष्ट झालेली नव्हती. म्हणूनच तिला संघटित करून एकत्रितपणे उठाव करण्यासाठी सिद्ध करणे आवश्यक होते. हे प्रयत्न येथील राजकीय मुत्सद्दांकडून सुरू देखील झालेले होते. या खंडप्राय देशातल्या लढाऊ वृत्तीला जोपासून येथील लढवय्यांना एकत्र करण्याच्या दृष्टीने थोर मुत्सद्दी रंगो बापूजी गुप्ते, अझीम उल्ला खान यांची कामगिरी जशी महत्त्वाची आहे त्याचप्रमाणे श्रीमंत नानासाहोब पेशवे, मौलवी अहमदशहा, वजीर अल्ली नझी खान, यांचे देखील महत्त्वाचे योगदान आहे. कारण त्यांनी शिपाई, पोलीस, जमीनदार, मुलकी अधिकारी, शेतकरी, व्यापारी, सावकार अशा सर्व वर्गांमध्ये आणि हिंदु व मुसलमान या दोन्ही जातींमध्ये अपूर्व सलोख्याची व प्रचंड क्रांतीची बीजे पेरली आणि त्यांच्यात उत्कृष्ट सलोखा व संघटना गुप्तपणे निर्माण केली.

रणजितसिंगाचे पंजाबमधील शेवटचे स्वतंत्र हिंदुराज्य इंग्रजांनी जिंकून घेतल्यावर अल्पावधीतच त्या ब्रिटिश साम्राज्याला उलथून पाडण्यासाठी हिंदुस्थानातील हिंदु-मुसलमानांचा प्रचंड असा जो संयुक्त व सशस्त्र उठाव झाला त्याचे रणकुंड सन १८५७ मध्ये भडकले. रणांगणात विजयी झालेल्या ब्रिटिशांना रणांगणातच गाढून चारी मुंड्या चीत करण्यासाठी हिंदुस्थानातील अंतस्थ वीर वृत्तीने एकवटून जगाला दर्शन घडविले. असंतोषाचा हा ज्वालामुखी होता. त्यात स्वातंत्र्य प्रेमाची ठिणगी पडल्यामुळे तो नैसर्गिक सामान्य ज्वालामुखीपेक्षा भीषण होता, जाज्वल्य होता.

शहीद मंगल पांडे यांच्या बलिदानाने सत्तावनी क्रांतियुद्धाची ठिणगी उठावाच्या नियोजित दिवसापूर्वीच पडली होती. काडतुसाचं निमित्त झालं. त्याला अपमान असह्य झाला. बराकपूर येथील इंग्रजांच्या १९ व्या रेजिमेंटमधील मंगल पांडे याने इंग्रज अधिकारी ह्यू सेन यांचा हुकुम नाकारून २९ मार्च १८५७ ला त्याचा बंदुकीच्या गोळीने बळी घेतला. लेफ्टनंट बॉ याला जरवमी केले. आणि स्वतःवर गोळी झाडून तो बेशुद्ध होऊन जरवमी झाला व बेशुद्ध अवस्थेत जमिनीवर कोसळला. पुढे त्याला ८ एप्रिलला फाशी देण्यात आले. अशा रीतीने सत्तावनी क्रांतियुद्धात मंगल पांडे याची पहिली आहुती पडली ! वास्तविक सामुदायिक उठावाचा दिवस ३१ मे हा गुप्तपणे निश्चित झालेला असताही मंगल पांडेच्या बलिदानाने तत्पूर्वीच म्हणजे १० मे १८५७ ला त्या क्रांतियुद्धाची मीरत येथे प्रथम ठिणगी पडली. गाईच्या व डुकराच्या रक्तात मिसळलेली काडतुसे वापरणे हिंदु-मुसलमान शिपायांनी नाकारल्यामुळे ८५ शिपायांना निःशस्त्र करून, त्यांच्या अंगावरील कपडे काढून, त्यांच्या हातापायात मोठमोठ्या लोखंडी बेड्या ठोकण्यात आल्या आणि त्यांना दहा वर्षे सक्तमजुरीची शिक्षा ठोठावण्यात आली. त्यासरशी ही शिक्षा ठोठावण्याच्या फिरंगी दास्याच्या-इंग्रजी सत्तेच्या नरडीचा घोट घेण्याचा निश्चय दड झाला. मीरतमध्ये सर्व शिपायांनी संघटितपणे पहिला उठाव केला. सहस्रावधी फिरंग्यांची कत्तल केली. बंदिवान शिपायांना मुक्त केले. इंग्रजी साम्राज्याची इतिश्री करण्याच्या दड निश्चयाने भारलेल्या शिपायांचा मोर्चा तात्काळ मीरतहून दिल्लीकडे वळला. पाच दिवस फिरंग्यांच्या रक्ताने दिल्ली जणू न्हाऊन निघत होती. या काळात हिंदुस्थान हा आपला स्वदेश आहे आणि आपण सर्व सख्खे भाऊ आहोत अशी गर्जना करीत हिंदु व मुसलमानांनी फिरंग्यांचे दास्य झुगारून दिले आणि समसमानतेने व एकमताने दिल्लीच्या तख्खावर स्वराज्याचे उभयसंमत निशाण उभारून हे पाच दिवस चिरस्मरणीय केले ! मीरत येथे पडलेल्या क्रांतीच्या ठिणगीने दि. १० मे १८५७ ला पेटलेले हे क्रांतियुद्ध-भारतीय स्वातंत्र्य युद्ध अत्यंत वेगाने सर्वत्र

पसरले. मीरत पासून विंध्याद्रीपर्यंत आणि पेशावरपासून डमडमपर्यंत असा क्रांतिज्वाळांचा भडका उडाला. दिल्ली पेटली. पलासीचा सूड घेतला गेला. कानपूरला भयानक कत्तली झाल्या. लखनौला संग्राम उडाला. बनारस, अलाहाबाद, कानपूर, कालपी, झाशी, अयोध्या, आग्रा सर्वत्र हा रण संग्राम पसरला होता. नानासाहेब पेशवे, तात्या टोपे, झाशीची राणी लक्ष्मीबाई, जगदीशपूरचा राणा कुंवरसिंह व अमरसिंह, दिल्लीचा बादशहा बहादुर शहा, मंगल पांडे, मौलवी अहमदशहा अशा अनेक पुढाऱ्यांच्या आहुती या स्वातंत्र्य संग्रामात पडल्या.

भारतीय स्वातंत्र्य समराचे-सत्तावनी क्रांतियुद्धाचे, या तेजस्वी इतिहासाचे स्मरण करीत असताना एक प्रश्न मनाला भेडसावतो, तो असा की, असंतोषाची ठिणगी पडताच उत्तर भारतातील बहुसंख्य प्रदेश या समरात एकवटून लढत असताना त्यांना जर दक्षिणेकडील राज्यांचीही एकत्रित साथ मिळाली असती आणि सारा हिंदुस्थान जर इंग्रजांविरुद्ध एकसमयावच्छेदेकरून उभा ठाकला असता तर इंग्रजांची सत्ता तेव्हाच उखडली गेली असती आणि देश स्वतंत्र झाला असता. परंतु दुर्दैवाने तसे घडले नाही. एक मात्र निश्चितपणे म्हणता येईल की, १८५७ ची क्रांती म्हणजे हिंदुस्थानची ऐक्याच्या, स्वातंत्र्याच्या नि जागृत जनशक्तीच्या दिशेने कितपत प्रगती झाली आहे हे पारखून पाहण्याची एक कसोटी होती.

हिंदुस्थानच्या स्वातंत्र्यप्राप्तीसाठी या क्रांतियुद्धात हौतात्म्य पत्करलेल्या महान देशभक्तांना, क्रांतिकारकांना तसेच त्यांच्यापासून स्फूर्ती घेऊन नंतरच्या काळातील स्वातंत्र्यलढ्यात ज्यांनी आपल्या श्रमाचं, रक्ताचं नि प्राणांचंही अर्घ्य दिलं त्या असंख्य ज्ञात आणि अज्ञात हुतात्म्यांना नि वीरात्म्यांना नम्र अभिवादन ! स्वातंत्र्य मिळविलेल्या स्वतंत्र हिंदुस्थानची वाटचाल समर्थ, संपन्न नि स्वयंपूर्ण राष्ट्रनिर्मितीच्या दिशेने होवो आणि येथे खऱ्या अर्थाने सुराज्य निर्माण होवो हीच सदिच्छा !

-क्रांतिसेन रामचंद्र आठवले (पुणे)

भ्रमणध्वनी-९८६९१४१६९१

Regd. under RNI No. MAHBIL04149/13/1/2003-TC & Declaration No. PHM/SR/12/VIII/2004
SSPO Pune under Postal Concession register No. L2/RNP/M/318/04-07 Date :13/05/2004

Licence to post without Prepayment No. : LWP-217 at Market Yard PSO, Pune - 37
on 25th of each Month

✽ प्रतिक्रिया

‘संवाद’ फेब्रुवारी २००७, च्या अंकात ‘अत्रे कट्टा’ विषयी माहिती वाचून आनंद झाला. यामध्ये संयोजिका संपदा वागळे, विदुला तुसे आणि राधा कर्णिक यांचा सक्रिय सहभाग असतो. त्या घेत असलेल्या अथक परिश्रमांची कल्पना नेहमीच्या कट्टेकऱ्यांना जरूर आहे. त्यांनी स्वतःला वर्षातले ३६५ दिवस या उपक्रमासाठी बांधून घेतले आहे. नीरस आयुष्य जगणाऱ्या कितीतरी वृद्धांना ‘अत्रेकट्टा’ ही जणू संजीवनीच वाटते. आतां तर लोक केवळ खास कार्यक्रम म्हणून बुधवारी ‘अत्रेकट्टावर’ येत नाहीत तर, आतां त्यांना त्याची चांगली ओढ लागली आहे. ‘अत्रे कट्ट्याच्या’ निमित्ताने संपदा, विदुला, राधा मोठे समाजकार्य करीत आहेत. त्यांच्या ‘सन्मान सावली’ ला शुभेच्छा.

सौ.शुभदा महिंद्रकर (ठाणे)

गेली ३ वर्षे आपण वेगवेगळ्या विषयांवर ‘संवाद लेख स्पर्धा’ आयोजित करीत आहात, ही खरोखरच चांगली गोष्ट आहे. आमच्या सारख्या कलाकारांना ही स्पर्धा म्हणजे एक मोठे आव्हानच व व्यासपीठही उपलब्ध झाले आहे. याबद्दल आपली अत्यंत आभारी आहे.

निलिमा कुलकर्णी (पुणे)

✽ टाईम पास -

शिक्षा

एका पाकिस्तानी नेत्याचा मृत्यू झाला आणि त्याने जिवंतपणी भरपूर पापे केली असल्यामुळे तो थेट नरकात गेला. तिथे असलेल्या राक्षसाने त्याला सांगितले. ‘तुझ्या पापांबद्दलची शिक्षा भोगावी लागणार आहे. समोर तीन खोल्या आहेत. त्यापैकी कुठल्याही खोलीत जा.’

पाकिस्तानी नेता पहिल्या खोलीपाशी गेला. त्याने दार उघडून बघितले तर, खोलीच्या आत सर्वजण हात जमिनीला टेकवून खाली डोकं वर पाय अशा अवस्थेत उभे होते. तो दार बंद करून दुसऱ्या खोलीपाशी गेला.

तिथे सर्व माणसे सरळच उभी होती, पण उकळत्या पाण्यात. नेत्याने दार बंद केले आणि तिसऱ्या खोलीपाशी गेला.

तेथील माणसे गुडघाभर चिखलात उभी होती व मस्तपैकी धूम्रपान करत होती. नेत्याने विचार केला, की चिखलात उभे राहण्यास कांहीच हरकत नाही. शिवाय धूम्रपानही करायला मिळेल. या विचाराने त्याने खोलीत प्रवेश केला. त्यानंतर दोनच मिनिटांनी राक्षसाने आदेश दिला. धूम्रपानाची सुट्टी संपली, आता परत सर्वजण डोकं खाली करून उभे रहा !’

- श्री. प्रभाकर गुपचूप

सूचना : १) या मासिकांत प्रसिद्ध झालेल्या लेखांतील मतांशी संपादकमंडळ सहमत असेलच असे नाही. तसेच जाहिरातीतील मजकुराची सत्यासत्यता सभासदांनी स्वतः पडताळून घ्यावी. त्याबाबत असोसिएशन वा ‘संवाद’ चे संपादक मंडळ जबाबदार असणार नाही.
२) असोसिएशनचे कार्यालय, सोमवार ते शुक्रवार, संध्याकाळी ६ ते ७.३० या वेळातच उघडे असते. याची कृपया नोंद घ्यावी.

Printed Matter

If Undelivered Please Return to :

**STATE BANK OF INDIA PENSIONERS'
ASSOCIATION, (MUMBAI CIRCLE), PUNE
Anubandh, Building No. B-2, 4th Floor,
Block No.16, Near Ramkrishna Math,
Sinhadgad Road, Pune - 411030. Ph:24332141**

To,

प्रकाशक : श्री. रा. ना. लळिगकर, सेक्रेटरी, स्टेट बँक ऑफ इंडिया पेन्शनर्स असोसिएशन (मुंबई सर्कल), पुणे.
संपादक मंडळ : सर्वश्री. वसंत धुपकर, प्रभाकर गुपचूप, शरद शिंगवेकर, श्रीधर सहस्रबुद्धे, वसंत महाजन, क्रांतिसेन आठवले
मुद्रक : संविज्ञान इन्फोटेक प्रा. लि., ४९/७६३ लोकमान्य नगर, नवी पेठ, पुणे फोन : २४३३५३०५, २४३३५३२४, ३२५४११५९